

Tussentijdse evaluatie Grondstoffenplan 2016-2020 gemeente Leusden

Gemeente Leusden, september 2019

Inhoudsopgave

0. Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	6
2. Het Beleid.....	7
3. Het serviceniveau.....	11
4. Analyse per afvalstroom.....	14
4.1 Landelijke benchmark.....	14
4.2 Fijn restafval.....	14
4.3 Grof Huishoudelijk Afval (GHA).....	19
4.4 GFT.....	20
4.5 PMD.....	21
4.6 Oud papier en karton (OPK).....	23
4.7 Glas.....	25
4.8 Textiel.....	25
5. Financiën.....	26
5.1 Financieel verloop.....	26
5.2 Resultaat 2018.....	26
5.3 Tariefontwikkeling afval verwerken.....	27
5.4 Afvalstoffenheffing.....	28
5.5 Financieel effect beleidswijziging op de verwerkingskosten.....	29
BIJLAGE A: Resultaten afvalenquête augustus 2019.....	30
BIJLAGE B: Ingezamelde hoeveelheden.....	31
BIJLAGE C: Samenstelling fijn restafval.....	32
BIJLAGE D: Sorteeraanlyse PMD.....	33
BIJLAGE E: Tarieven afvalstoffenheffing gemeente Leusden.....	34
BIJLAGE F: Afvalstoffenheffing 2019 gemeenten even groot als Leusden.....	35
BIJLAGE G: Afvalstoffenheffing 2019 buur(t)gemeenten.....	36
BIJLAGE H: Doorrekening verwerkingskosten scenario's.....	37

1. Samenvatting

Besluit

Op 11 februari 2016 heeft de gemeenteraad het Grondstoffenplan gemeente Leusden 2016-2020 vastgesteld. Het plan beschrijft de wijze waarop de gemeente vanaf 2017 steeds mínder restafval en steeds méér herbruikbare / duurzame grondstoffen gaat inzamelen door het systeem van het Nieuwe Inzamelen. Aansluitend is in 2018 diftar ingevoerd (betalen per keer dat restafval wordt aangeboden). Medio 2019 is een evaluatie uitgevoerd van de gerealiseerde resultaten over de jaren 2017 en 2018. In de evaluatie is gekeken naar de ingezamelde hoeveelheden van restafval en gescheiden grondstoffen, naar de financiële situatie en naar het serviceniveau voor de inwoners.

In de periode tot 2016 kende afvalinzameling relatief weinig aandacht in de gemeente Leusden. Met het genoemde Grondstoffenplan kwam daar grote verandering in. De gemeente heeft namelijk, in navolging op landelijke ontwikkelingen, een stevige ambitie geformuleerd: niet meer dan 75 kg fijn restafval per inwoner in 2020 en verder af te bouwen tot maximaal 25 kg per inwoner in 2030. Op het moment van het opstellen en vaststellen van deze ambitie werd gedurende een lange periode jaarlijks gemiddeld circa 150 kg fijn restafval per inwoner per jaar ingezameld. Om deze ambitie te realiseren zijn de volgende belangrijkste maatregelen ingevoerd:

- Het restafval in de bebouwde kom wordt vanaf 2017 niet meer aan huis, maar alleen nog maar ingezameld via ondergrondse verzamelcontainers. De bijvangst van deze maatregel is dat er geen gebruik meer wordt gemaakt van de straatbeeld-ontsierende vuilniszakken. In het buitengebied wordt gebruik gemaakt van minicontainers voor restafval.
- De inzameling van PMD bij alle laagbouwhuishoudens is vanaf 2017 niet meer met ondergrondse verzamelcontainers, maar 1 x / 2 weken aan huis met minicontainers.
- Diftar per keer dat restafval wordt aangeboden vanaf 1 januari 2018.

Ambitie

De maatregelen hebben aan het eind van 2018 een zichtbaar positief effect gesorteerd:

- De hoeveelheid fijn restafval is van 150 kg afgenomen tot 71 kg per inwoner per jaar. De Leusdense ambitie is daarmee in 2018 gerealiseerd. Naar verwachting neemt de hoeveelheid vanaf 2019 nog wel verder af, maar niet in deze grote mate als in de afgelopen paar jaar. Vergeleken met gemeentes van gelijke omvang en met de buur(t)gemeentes scoort gemeente Leusden hiermee uitstekend.
- Het beoogde neveneffect, geen ontsierende vuilniszakken meer, is gerealiseerd. Dit heeft een positief effect op de kwaliteit van de openbare buitenruimte. Bovendien komt de nieuwe inzamelsystematiek de arbo-regelgeving ten goede.
- De hoeveelheid grof huishoudelijk afval, wat ook wordt verbrand, is van 34 kg per jaar per inwoner teruggebracht tot 17 kg per inwoner. In vergelijkbare gemeenten in Nederland worden dezelfde hoeveelheden ingezameld.
- De hoeveelheid GFT is van 80 kg per inwoner per jaar in twee jaar tijd stapsgewijs toegenomen tot 102 kg per inwoner. Dit is een forse toename, maar niet in de geraamde mate van 130 kg per inwoner per jaar. Deze raming (uit 2014) is niet realistisch gebleken. Ondanks de toename en ondanks dat er relatief weinig (en steeds minder) GFT bij het

restafval wordt gegooid, wordt er in Leusden relatief weinig gescheiden GFT ingezameld. Dit komt door het goed gebruik van de tuingroendepots, een brengvoorziening die weinig andere gemeenten kennen.

- De hoeveelheid PMD van 9 kg per inwoner in 2016 is in 2017 toegenomen tot 26 kg en in 2018 tot 32 kg per inwoner. Het is de verwachting dat de hoeveelheid nog wel enigszins toeneemt. De raming in het Grondstoffenplan van 29 kg per inwoner is daarmee goed uitgekomen. In gemeente Leusden wordt het PMD beter gescheiden aangeboden dan in vergelijkbare gemeenten in de provincie Utrecht. In lijn met landelijke ervaringscijfers komt 70% van het ingezamelde (bruto hoeveelheid) PMD in aanmerking voor de landelijke vergoedingsregeling van de verpakkingindustrie. 30% bestaat hoofdzakelijk uit vocht, overige kunststoffen en vervuiling.
- De hoeveelheid ingezameld papier en karton neemt jaarlijks af. In 2009 was dit nog 83 kg per inwoner, in 2018 bedroeg dit 61 kg. De komende jaren zal dit naar verwachting verder afnemen. Dit is de algemene landelijke trend, omdat er steeds minder papier wordt gebruikt (minder kranten en reclamefolders). In het Grondstoffenplan is als effect van het Nieuwe Inzamelen en diftar de hoeveelheid geraamd op 80 kg per inwoner per jaar. Deze raming is te hoog gebleken. Het papier wordt in Leusden steeds beter gescheiden (er verdwijnt steeds minder papier via het restafval). In gemeente Leusden wordt het papier ook beter gescheiden aangeboden dan in vergelijkbare gemeenten in de provincie Utrecht.
- De inzamelwijze voor glas is de afgelopen jaren niet gewijzigd. Tot 2015 is in Leusden gemiddeld per jaar 32 kg glas per inwoner ingezameld. In de jaren daarna is dit gemiddeld 29 kg. In het restafval wordt nu nog jaarlijks circa 2 kg glas per inwoner per jaar ongescheiden weggegooid.
- De hoeveelheid textiel loopt jaarlijks enigszins toe; van gemiddeld 5,2 kg per inwoner per jaar in de periode 2012 t/m 2016, tot 6,2 kg in 2017 en 7,7 kg in 2018. In Leusden wordt daarmee meer gescheiden textiel ingezameld dan landelijk gemiddeld (in 2018 5 kg per inwoner).

Serviceniveau

Het serviceniveau voor de inwoners, de mogelijkheden om afval gescheiden aan te bieden (op te laten halen of zelf weg te brengen), is hoog. De inwoners waarderen de PMD inzameling met een 7,8 en de GFT- en papierinzameling met een 7,6. De inzameling restafval wordt minder positief ervaren, daarvoor geeft men het rapportcijfer 6,7. Dit is in lijn met de opzet van het afvalbeleid: meer focus op grondstoffen en een versobering van de inzameling van restafval.

Het hoge serviceniveau in Leusden blijkt mede uit de resultaten van een landelijke benchmark: het aantal ophaalrondes in Leusden voor GFT, papier, PMD en fijn restafval (minicontainers buitengebied) is hoger dan landelijk gemiddeld. Daarnaast is het aantal verzamelcontainers per huishouden in Leusden voor de grondstoffen GFT, papier, PMD, glas en textiel ook hoger dan landelijk gemiddeld. Tot slot is de afvalstoffenheffing in 2018 in Leusden lager dan gemiddeld.

Kosten

De totale afvalkosten zijn fors gestegen en zullen de komende jaren blijven stijgen. Voor een belangrijk deel wordt dit veroorzaakt door autonome kostenontwikkeling bij de verwerking van restafval en grondstoffen. Het beleidsuitgangspunt dat het Nieuwe Inzamelen en diftar in Leusden

tegen 'ongeveer gelijkblijvende kosten' worden ingevoerd, is daarmee niet uitgekomen. Hiervoor zijn op hoofdlijnen de volgende drie redenen aan te geven:

2. Een lagere opbrengst afvalstoffenheffing uit diftar in 2018 omdat minder vaak restafval is aangeboden dan op voorhand werd geraamd, er minder inkomsten zijn gerealiseerd uit ingezameld PMD dan geraamd en omdat de kosten voor inzamelen papier hoger uitvallen dan geraamd.
3. De kosten zijn hoog vanwege het hoge serviceniveau in gemeente Leusden.
4. Er is sprake van een aantal autonome landelijke kostenontwikkelingen. De kosten voor het verbranden van restafval nemen in een hoog tempo fors toe, mede door een zware afvalstoffenbelasting van het Rijk, de vergoeding voor het recyclebare deel van het PMD nemen jaarlijks af en het niveau van de vergoeding voor het oud papier en karton staat momenteel op een dieptepunt als gevolg van macro-economische ontwikkelingen. De vergoeding voor papier en karton is in 1,5 jaar tijd gehalveerd.

Het is daarmee onvermijdelijk dat de tarieven voor de afvalstoffenheffing vanaf 2020 in de gemeente Leusden dienen te stijgen. Dit is een landelijke trend; de meeste gemeenten in Nederland worstelen met deze situatie. Bovendien blijken de tarieven afvalstoffenheffing in 2019 in gemeente Leusden, in vergelijking met zowel andere gemeenten in Nederland met dezelfde stedelijkheidsklasse als met gemeenten met bijna hetzelfde aantal inwoners én in vergelijking met onze buur(t)gemeenten, laag te zijn.

Aanbevolen vervolgstappen

Ten eerste wordt aanbevolen om op hoofdlijnen vast te houden aan het huidige inzamelsysteem, omdat dit goed aansluit op de vastgestelde milieu ambitie van zo weinig mogelijk ongescheiden restafval en zoveel mogelijk gescheiden aangeboden grondstoffen. Het inzamelsysteem heeft daarmee ook een positief effect op de kosten voor het verwerken van restafval en grondstoffen.

Maar omdat de kosten voor inzameling en verwerken van afval wel, grotendeels autonoom en buiten de invloedssfeer van de gemeente, toenemen en de dekking van deze kosten uit de baten van de afvalstoffenheffing daarbij achterlopen, wordt aanbevolen de heffing te verhogen. De grootste specifieke risicovolle financiële ontwikkelingen zijn de vergoedingen voor papier & karton, voor PMD en het ontbreken van een voldoende goed gevulde egaliseringsreserve afvalstoffen. Daarbij wordt tevens aanbevolen in overweging te nemen het huidige hoge serviceniveau te verlagen en meer in balans te brengen met de beschikbare financiële middelen. Deze overweging sluit aan bij de beleving van de inwoners, waarbij 'goed voor het milieu' (47% vindt dit het belangrijkste) en 'kostenbeheersing' (34%) belangrijker worden geacht dan 'hoge service' (19%).

Voorts wordt aanbevolen op detailniveau de scheidingsprestaties te verbeteren en/ of de kosten te verlagen door de technische aanpassingen te verkennen om de inzamelrequentie minicontainers restafval in het buitengebied te verlagen, om de wekelijkse inzameling huis-aan-huis in de zomerperiode van GFT te stoppen, om een meer gevarieerd formaat minicontainers aan te bieden, het aangeboden grof huishoudelijk afval op de milieustraat meer te scheiden en de hoeveelheid en de locaties van de verzamelcontainers voor grondstoffen verder te optimaliseren. Tot slot is het raadzaam blijvend en intensiever te communiceren over afvalscheiding en bijvoorbeeld over de kwaliteit van PMD (wat mag er wel bij en wat niet), het gebruik van de milieustraat en het tegengaan van ontwijkgedrag.

1. Inleiding

Op 11 februari 2016 heeft de gemeenteraad het Grondstoffenplan gemeente Leusden 2016-2020 vastgesteld. Het plan beschrijft de wijze waarop de gemeente vanaf 2017 steeds minder restafval en steeds méér herbruikbare / duurzame grondstoffen gaat inzamelen. Deze beleidsactualisatie is aangeduid als het Nieuwe Inzamelen. Aansluitend is in gemeente Leusden in januari 2018 diftar (betalen per keer dat restafval wordt aangeboden) ingevoerd.

In het voorliggende rapport is een tussentijdse evaluatie opgenomen van de resultaten van het afval inzamelen, welk effect de genoemde beleidswijzigingen daarop hebben gehad, is de financiële situatie behandeld en is een aanzet gegeven van mogelijke actualisatie in de aansluitende beleidsperiode.

Bij het opstellen en evalueren van afvalbeleid is het gebruikelijk om op drie punten, de zogenaamde pijlers van de afvaldriehoek, het effect inzichtelijk te maken:

- de milieuambitie (de ingezamelde hoeveelheden per stroom);
- het serviceniveau (het gebruiksgemak voor de inwoners);
- de kosten (het effect op de afvalstoffenheffing).

De milieuambitie in de gemeente Leusden is concreet geformuleerd: niet meer dan 75 kg (fijn) restafval per inwoner in 2020, verder af te bouwen tot niet meer dan 25 kg per inwoner in 2030. Restafval wordt verbrand en het verbranden van afval is de meest milieuvriendelijke en de meest dure wijze van afvalverwerking. Met behulp van de geregistreerde hoeveelheden restafval en grondstoffen is in deze evaluatie gekeken in hoeverre deze ambitie wordt gerealiseerd.

Om een oordeel te kunnen geven hoe de inwoners het afval inzamelen (ophalen of wegbrengen) ervaren is in augustus 2019 een enquête gehouden. De resultaten zijn in deze evaluatie opgenomen.

Om inzicht te verkrijgen in de financiële ontwikkeling zijn de geraamde kosten afgezet tegen de gerealiseerde kosten en zijn op hoofdlijnen de verschillen benoemd. Daarnaast is een analyse uitgevoerd van de verwachten kostenontwikkeling.

2. Het Beleid

Historisch perspectief

Op 11 februari 2016 heeft de raad het Grondstoffenplan gemeente Leusden 2016-2020 vastgesteld. Het plan beschrijft de wijze waarop de gemeente vanaf 2017 uitvoering geeft aan de ambitie om in toenemende mate minder huishoudelijk restafval en méér herbruikbare / duurzame grondstoffen in te zamelen. Deze beleidsactualisatie is aangeduid als Het Nieuwe Inzamelen. Hiermee wordt bedoeld dat de service voor het aan huis kunnen aanbieden van gescheiden grondstoffen wordt gestimuleerd en dat het aanbieden van restafval wordt ontmoedigd. De meeste huishoudens moeten het restafval wegbrengen naar een verzamelcontainer op loopafstand van de woning.

In historisch perspectief is het meldenswaardig dat het afvalbeleidsplan uit 2005 is vervangen door het Afvalstoffenplan 2012-2015. In het Afvalstoffenplan 2012-2015 is geconcludeerd dat er in de genoemde planperiode geen sprake zal zijn van een overstap van het gebruik van de huisvuilzak aan straat naar een minicontainer voor restafval. Daarvoor zijn de kosten te hoog, is er nog teveel onduidelijkheid over toekomstige (landelijke) ontwikkelingen in afvalinzameling en is er het risico dat de wijziging van inzamelmiddel tot een lager scheidingspercentage (en dus lager milieurendement) leidt. Tot slot wijst een toenmalige enquête uit dat er geen duidelijk voorkeur is om over te stappen op een ander inzamelsysteem.

In de periode tot 2015 is dus geen sprake van een scherpe ambitie of van veel aandacht voor in het afvalbeleid in de gemeente Leusden. Onder aanvoering van nationale ontwikkelingen, zie hieronder, komt daar in 2015 verandering in.

Ambitie

In Nederland wordt de ambitie van afvalscheiding, en het effect van verbetermaatregelen daartoe, weergegeven in het aantal ingezamelde kg restafval per inwoner per jaar. Restafval wordt verbrand en dat is daarmee de meest milieubelastende én duurste wijze van afvalverwerking. Het te verbranden materiaal bestaat bovendien hoofdzakelijk uit nuttige grondstoffen zoals plastics, drankenkartons, textiel, papier, glas en GFT (dat bovendien hoofdzakelijk uit vocht en minerale bestanddelen bestaat).

In 2014 stellen het Rijk, de VNG en de brancheorganisatie NVRD de landelijke ambitie vast om in 2020 tot 75% afvalscheiding te komen. Deze ambitie is verder geconcretiseerd in een streven om in 2020 gemiddeld maximaal 100 kg restafval per inwoner te produceren en de vervolgstap is om te streven naar gemiddeld niet meer dan 30 kg per inwoner in 2025.

In 2015 wordt in Leusden het Grondstoffenplan 2016-2020 opgesteld, gebaseerd op deze landelijke ambitie en afgestemd op de stedelijkheidsklasse. De landelijke gemiddelde ambitie is namelijk per gemeente nader afgestemd naar de mate van verstedelijking, uitgedrukt in het aandeel hoogbouw. Hoe lager de stedelijkheidsklasse (dus relatief veel laagbouw), hoe hoger de potentie om afval beter te scheiden. Leusden behoort tot stedelijkheidsklasse 3¹.

¹ Ter vergelijking binnen de provincie Utrecht: Stad Utrecht is stedelijkheidsklasse 1 (zeer stedelijk gebied, 50 tot 100% hoogbouw). Amersfoort, IJsselstein, Nieuwegein en Veenendaal zijn klasse 2 (30-49% hoogbouw). Bunnik, Montfoort, Rhenen en Woudenberg bijvoorbeeld behoren tot klasse 4 (8-19% hoogbouw). Lopik en Renswoude tot slot zijn de enige twee gemeenten in onze provincie die stedelijkheidsklasse 5 hebben (plattelandsgemeenten, tot 8% hoogbouw).

Op basis van dit maatwerk streeft gemeente Leusden daarom naar een inzameling van maximaal 75 kg fijn restafval per inwoner in 2020 en maximaal 25 kg in 2030. Het startjaar van deze kentering (van geen ambitie naar wel een ambitie) is 2017. vanaf 2016/ 2017 krijgt afvalscheiding in de gemeente Leusden dus veel meer aandacht. In de tien jaar voorafgaand bleven de prestaties steken op gemiddeld 150 kg fijn restafval per inwoner per jaar. Om deze stagnatie te doorbreken diende een andere systematiek van afvalinzameling te worden opgezet, deze is in Leusden aangeduid als het Nieuwe Inzamelen. De concrete en daarmee meetbare verwachtingen van het Nieuwe Inzamelen en de invoering van diftar zijn:

- 75 kg fijn restafval per inwoner in 2020;
- 25 kg fijn restafval per inwoner in 2030;
- Verbetering kwaliteit openbare buitenruimte (minder zwerfafval, geen vuilniszakken meer);
- Ongeveer gelijkblijvende kosten (enerzijds lagere verwerkingskosten als gevolg van minder te verbranden restafval, anderzijds kostenverzwaring door investeringen in ondergrondse verzamelcontainers en minicontainers).

In het Grondstoffenplan en het bijbehorende raadsvoorstel (behandeld in de raadsvergadering van 11 februari 2016) zijn hoeveelheids- en kostenramingen opgenomen gebaseerd op de situatie en resultaten van 2014 en daarvoor. De uiteindelijk werkelijk gerealiseerde eerste jaareffecten van het Nieuwe Inzamelen en de invoering van diftar zijn vervolgens pas vanaf 2018 zichtbaar. Dit betekent dat het begrijpelijk en aannemelijk is dat in de tussenliggende vier jaar de uiteindelijke resultaten afwijken van de ramingen. Meer hierover in hoofdstuk 4 (de hoeveelheden) en hoofdstuk 5 (de financiën).

Landelijke ontwikkeling

Er komt in Nederland steeds meer 'druk' om grondstoffen apart in te zamelen. Momenteel geldt de wettelijke verplichting om GFT (dit wordt landelijk voortaan aangeduid als bioafval) en oude apparaten apart in te zamelen, waarbij een gemeente op grond van doelmatigheid hiervan mag afwijken. In 2019 zijn de voorbereidingen gaande om het Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen aan te passen. Daarin wordt voorgesteld de verplichte gescheiden inzameling uit te breiden met papier, metaal, kunststof, glas, textiel en gevaarlijke afvalstoffen.

Voor papier, textiel en gevaarlijke afvalstoffen bestaat geen mogelijkheid om op grond van doelmatigheid een beroep te doen op een uitzondering, want in Nederland is het altijd technisch en economisch haalbaar om deze stoffen gescheiden in te zamelen (al dan niet huis-aan-huis). De gescheiden inzameling van textiel en gevaarlijke afvalstoffen moet uiterlijk 1 januari 2025 door de gemeenten zijn gerealiseerd. Voor papier geldt het moment van inwerkingtreding van dit besluit (naar verwachting uiterlijk juli 2020).

Maatregelen

De maatregelen (veranderingen) die met de vaststelling en implementatie van het Grondstoffenplan vanaf 2017 zijn ingevoerd zijn:

- Het restafval van huishoudens in de bebouwde komt wordt vanaf 2017 alleen nog ingezameld via ondergrondse verzamelcontainers (geen vuilniszakken meer);

- Het restafval van de circa 800 huishoudens in het buitengebied wordt voortaan ingezameld met minicontainers, in een reguliere frequentie van 1 x / 2 weken;
- De inzameling van PMD bij laagbouwhuishoudens (in de kernen en in het buitengebied) is voortaan niet meer met ondergrondse verzamelcontainers, maar 1 x / 2 weken aan huis met minicontainers;
- De papierinzameling bij huishoudens in het buitengebied is niet meer via dozen, maar 1 x / 4 weken via minicontainers;
- Diftar per keer dat restafval wordt aangeboden vanaf 1 januari 2018.

Ongewijzigd blijven de inzameling van: GFT, papier, glas, textiel en grof groen/ tuinafval via de groendepots. In het Grondstoffenplan is verder opgenomen dat de inzameling van oud-papier, textiel en GFT zo mogelijk kan worden geoptimaliseerd. Eerder al, vanaf medio 2016, is besloten dat lege drankkartons (D) en lege blikken (M) aan de aparte plasticfractie (P) worden toegevoegd.

Verpakkingendossier

De inzameling van de verpakkingafvalstromen plastics, blik en drankkarton (PMD) heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen; dit geldt voor zowel de ingezamelde bruto hoeveelheden als de aandacht ervoor. De ingezamelde hoeveelheden zijn vooral in de eerste jaren groter dan verwacht en de verwerking van plastics is complex en gevoelig voor onzuiverheden en de wijze van aanleveren. De bij huishoudens ingezamelde kunststof verpakkingen bevatten diverse typen plastic, deze worden gesorteerd in de vijf stromen PET, PE, PP, folies en mengkunststoffen. Recyclebare PET, PE en PP zijn goed te verwaarden. Folies leveren echter maar weinig op voor de gemengde kunststoffen geldt dat hergebruik duur is. Wanneer een hoeveelheid PMD teveel samengeperst of vermengd met een andere stof wordt aangeleverd, is het praktisch niet meer mogelijk dit tot recyclebare materialen terug te brengen.

Voor het inzamelen, transporten, overslaan en naar de verwerkingsinstallatie afvoeren en laten verwerken van kunststof verpakkingmateriaal en drankkartons ontvangt de gemeente van de verpakkingsmiddelenindustrie een vergoeding (ketenvergoeding). Deze vergoeding is ook afhankelijk van de kwaliteit - het deel dat uiteindelijk daadwerkelijk wordt gerecycled². Op deze wijze geeft de verpakkingindustrie uitvoering aan haar producentenverantwoordelijkheid. De vergoeding is bedoeld om de kosten te dekken voor de inspanning die de gemeente hiervoor levert. Deze landelijke regelgeving is in juni 2012 vastgelegd in Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. De raamovereenkomst staat al enige tijd ter discussie tussen de gemeenten (VNG) en de verpakkingindustrie. Een tussentijdse evaluatie wijst uit dat het wenselijk is dat er nieuwe en duidelijkere afspraken worden gemaakt over de vergoedingen in relatie tot de kwaliteit en de afzetmarkt, zowel voor de periode na 2022 als over de al langlopende discussie over de financiële afwikkeling van de jaren 2017, 2018 en 2019.

Er zit namelijk een verschil tussen wat de gemeente inzamelt en aanlevert (bruto, 100%) en wat uiteindelijk aan de gemeente wordt vergoed (netto, circa 70%). Bovendien nemen de sorterings- en verwerkingskosten steeds meer toe, deze bedraagt momenteel begroot € 350 per ton bruto PMD. Daarnaast vindt de uitbetaling aan de gemeenten plaats door middel van voorschotten en verrekeningen op basis van het genoemde kwaliteitsverschil bruto - netto. Deze complexe en vertraagde financiële afwikkeling maakt het lastig om de kosten en opbrengsten voor PMD te begroten.

² Er zijn voor de gemeenten ook vergoedingen voor de recyclebare verpakkingmaterialen gemaakt van papier, glas, hout, hard plastic, piepschuim. Deze vergoedingen zijn laag.

De in de afgelopen jaren gehanteerde ketenvergoedingen aan de gemeente per ton netto PMD zijn:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kunststof:	€ 817	€ 788	€ 756	€ 712	€ 656	€ 656
Drankenkartons:	€ 398	€ 398	€ 398	€ 398	€ 398	€ 398

De vergoeding voor kunststof is dus jaarlijks lager, maar wel hoger dan voor drankenkartons. Door de enorme toeloop aan ingezameld PMD, niet alleen in Leusden maar in heel Nederland, zijn de verwerkende en afnemende partijen steeds strenger geworden op de kwaliteit. Dit betekent dat door enerzijds de jaarlijks lagere vergoedingen en anderzijds een toenemend kritisch oordeel over de kwaliteit, de netto vergoedingen die de gemeenten ontvangen in de loop der tijd afnemen. Dit is voor de Nederlandse gemeenten, en dus ook voor Leusden, een financieel zorgwekkende ontwikkeling. De invloed die een gemeente daarop kan uitoefenen is zeer beperkt. Hoogstens kan het er op toezien dat de huishoudens zoveel mogelijk gescheiden en kwalitatief goed PMD aanbieden.

Op meerdere momenten in het proces van inzamelen, overslag en verwerking van verpakkingsmateriaal wordt de kwaliteit beoordeeld. De eerste - en belangrijkste - stap daarin wordt door de huishoudens gedaan. Om die reden wordt veel aandacht besteed aan afval scheiden en 'wat hoort wel bij het PMD en wat niet' campagnes. De tweede stap wordt uitgevoerd door de inzameldienst. De vuilnisman kan enigszins beoordelen of een container goed gescheiden PMD bevat. De volgende stap is aan de poort van de overslag bij ROVA in Amersfoort. Daar wordt de inhoud van de vuilniswagen bekeken. AVU geeft te kennen dat het PMD uit Leusden relatief van goede kwaliteit is. In 2018 is 5% van het PMD uit Leusden aan de poort afgekeurd. In de periode januari t/m juni 2019 staat de teller op nog maar 0,5% (2.100 kg). In AVU-verband scoort Leusden daarmee hoog. Sinds kort wordt de afgekeurde vrachtwageninhoud aansluitend toch nog grofmazig gescheiden in een herbruikbaar deel en een afkeurdeel. Het herbruikbare deel wordt alsnog toegevoegd aan het verwerkingsproces. Aansluitend zijn er nog controlemomenten bij de scheidingsinstallatie. Als deelnemer van AVU heeft gemeente Leusden samen de overige Utrechtse gemeenten door toerekeningen naar rato zowel baat als last van het collectief. De gemiddelde kwaliteit is daarbij dus bepalend voor de 26 deelnemende gemeenten. Van de totale aangeleverde bruto stroom PMD bestaat circa 30% uit verontreiniging (restafval, harde plastics, vocht en productieverlies), 50% uit recyclebaar kunststof, 11% uit drankenkartons en 9% uit blik.

Deze procentuele verdeling is ook zichtbaar in de door gemeente Leusden in de afgelopen jaren ontvangen vergoedingen. Daaruit volgt namelijk ook dat van de totale hoeveelheid aangeleverde stroom PMD circa 30% niet in aanmerking komt voor vergoeding. Deze 30% 'vervuiling' is te verdelen in (uit onwetendheid en per ongeluk) verkeerd aangeboden materialen als hard plastic, piepschuim, te volle pakken vla en chipszakken en in moedwillig verkeerd aangeboden restafval (ontwijkgedrag).

Aanbevolen wordt blijvend te sturen en te faciliteren op een zo hoog mogelijke kwaliteit ingezameld PMD en om te voorzien in voldoende financiële reserve om tegenvallers in het vergoedingenniveau op te vangen.

3. Het serviceniveau

Technisch serviceniveau

Het technisch serviceniveau in gemeente Leusden is over het algemeen hoog. Bij laagbouw-huishoudens wordt het GFT en PMD aan huis ingezameld, waarbij voor GFT specifiek geldt dat dit in de zomermaanden wekelijks kan worden aangeboden. Voor huishoudens in de kernen wordt papier tevens in een hoge frequentie (1 x / 2 weken) aan huis opgehaald. De inwoners hebben de beschikking over tuingroendepots en een goed bereikbare en ruim opgezette moderne milieustraat.

Dit hoge serviceniveau wordt bevestigd door de resultaten van een landelijke benchmark onder gemeenten met dezelfde stedelijkheidsklasse als Leusden (peiljaar 2018)³. Daaruit volgt dat het aantal ophaalrondes in Leusden voor GFT, papier, PMD en fijn restafval (minicontainers buitengebied) hoger is dan landelijk gemiddeld. Daarnaast is het aantal verzamelcontainers per huishouden in Leusden voor de grondstoffen GFT, papier, PMD, glas en textiel hoger dan landelijk gemiddeld. Tot slot is de afvalstoffenheffing in 2018 in Leusden lager dan landelijk gemiddeld (meer hierover in hoofdstuk 5).

Het serviceniveau breidt zich bovendien verder uit. Het college heeft in 2019 besloten tot een aparte en kosteloze (geen diftar verrekening) inzameling van (baby)luiers en incontinentiemateriaal via verzamelcontainers. Naar verwachting gaat deze inzameling in de tweede helft van 2019 van start. Daarnaast werkt de gemeente aan een digitaal systeem waarbij de huishoudens vanaf eind 2019 thuis inzage kunnen krijgen in het aanbodgedrag restafval. In de periode 2020 tot 2025 worden stapsgewijs alle ondergrondse glascontainers, inclusief het aanbrenge van geluidsisolatie, en een deel van de bovengrondse zuilen van de GFT-verzamelcontainers vervangen. Dit verhoogt de kwaliteit openbare buitenruimte en het gebruiksgemak.

Het serviceniveau op het wegbrengen van restafval door de inwoners van de kernen is technisch niet eenduidig te kwalificeren; de een vindt het vervelend het afval zelf te moeten wegbrengen, voor de ander is het juist prettig dat dit op elk gewenst moment kan plaatsvinden. Het aantal verzamelcontainers voor restafval is in Leusden wel lager dan landelijk gemiddeld.

Er is een tweetal flankerende maatregelen om specifieke doelgroepen technisch en financieel tegemoet te komen. Lariks voert deze twee maatregelen uit. Voor zelfstandig wonende inwoners met een fysieke beperking is er de mogelijkheid om wekelijks door een medewerker van de milieustraat het afval in huis te laten ophalen en wegbrengen. Hiervoor wordt het afvalpasje van de inwoner gebruikt, zodat het op reguliere wijze wordt aangeboden en verrekend. Er wordt door 6 inwoners gebruik gemaakt van deze ophaalregeling. Daarnaast kunnen huishoudens met structureel veel medisch afval dit kosteloos aanbieden. Er wordt met hen geen diftar verrekend. Er maken circa 200 huishoudens gebruik van deze 'financiële compensatieregeling afval'.

Tot slot komen huishoudens met een laag inkomen in aanmerking voor kwijtschelding van een deel van de diftar-kosten. GBLT voert deze maatregel uit.

Aanbevolen wordt om telkens bij beleidswijziging en de uitvoering van projecten een scherpe afweging te maken in het serviceniveau in relatie tot de kosten en het verwachte effect op de hoeveelheden en kwaliteit van gescheiden grondstoffen.

³ Benchmark huishoudelijk afval 2018, NVRD, Rijkswaterstaat en Cyclus, concept, 27 augustus 2019.

Enquête augustus 2019

In augustus 2019 is in gemeente Leusden een anonieme online afvalenquête gehouden⁴. Het doel van de enquête is om te bepalen hoe onze inwoners het serviceniveau van afval inzamelen ervaren en waar er mogelijkheden zijn deze te verhogen. Het resultaat van de enquête geeft een goed gemiddeld beeld van deze beleving. De resultaten van de enquête zijn opgenomen in bijlage A. De specifieke uitkomsten van deze enquête zijn zoveel mogelijk in hoofdstuk 4 per afvalstroom verwerkt. De algemene uitkomsten daarnaast zijn:

- 49% van de respondenten (zowel binnen de bebouwde kom als in het buitengebied) zegt minder restafval te hebben sinds de wijziging van het inzamelsysteem. Maar ook ruim 40% geeft aan dat dit niet het geval is.
- Respondenten zeggen met name PMD beter te zijn gaan scheiden en in mindere mate ook de overige grondstoffen GFT, papier, textiel, glas, afgedankte apparaten en grof huishoudelijk afval.
- Er is gevraagd rapportcijfers te geven voor de inzameling:
 - Restafval scoort het laagst, gemiddeld een 6,7
 - GFT scoort gemiddeld een 7,6
 - Papier scoort gemiddeld een 7,6
 - PMD scoort het best, gemiddeld een 7,8
 - Wanneer wordt gekeken per onderzoeksgroep, dan zijn de huishoudens in het buitengebied het meest tevreden en de huishoudens in de hoogbouw het minst.
- De belangrijkste aspecten van afvalinzameling zijn:
 - goed voor het milieu: 47%
 - lage kosten / lage heffing: 34%
 - hoge service: 19%
- Voor de overgrote meerderheid kost het scheiden van afval geen of een beetje moeite.

Geconcludeerd wordt dat het beoogd effect van het Nieuwe Inzamelen en diftar zichtbaar is bij de inwoners. Zij waarderen de gescheiden inzameling van grondstoffen (dit wordt beleidsmatig gestimuleerd) meer dan de inzameling van restafval (dit wordt beleidsmatig ontmoedigd).

Doelgroepen

Buiten deze enquête om is overleg gevoerd met belangenbehartigers van doelgroepen⁵ en is met een deel van de inwoners die tot deze doelgroepen behoren mondeling en (per oproep via het Maandbericht van de Leusdense Algemene Senioren vereniging) per e-mail in ruime mate contact geweest. In deze contactmomenten is geïnventariseerd welke aandachtspunten er zijn om zelfstandig afval te kunnen aanbieden. Vanwege de strenge privacyregelgeving is geen gebruik gemaakt van geregistreerde persoonsgegevens om inwoners op een directe wijze te benaderen. Daarnaast was er in de enquête de gelegenheid om opmerkingen te plaatsen.

⁴ Verdeeld naar postcodegebied zijn ad random 2.500 huishoudens schriftelijk benaderd mee te doen met de enquête. De enquête kon van 9 t/m 25 augustus 2019 worden ingevuld. De respons was hoog, namelijk 31%.

⁵ Lariks, DUWgroep Leusden, Leusdense Algemene Senioren vereniging, Samenwerkende Ouderenbonden Leusden en Stichting Gastvrij Leusden.

De vanuit deze analyse geïnventariseerde aandachtspunten zijn:

- Een deel van de niet-Nederlandstalige inwoners begrijpt het systeem van diftar niet. Dat het pasje is vereist om de klep van de verzamelcontainer te openen is wel duidelijk, maar dat daar achteraf een verrekening op volgt is onduidelijk. Deze huishoudens vragen op basis hiervan achteraf schuldhulpverlening aan. De gemeente is geadviseerd hier in het Arabisch over te communiceren.
- Een ergernis is vol zittende of storende verzamelcontainers.
- Een zorg is de loopafstand van de woning tot de verzamelcontainers, zeker voor mensen die slecht ter been zijn en nog maar net zelfstandig kunnen wonen. Met name speelt dit probleem bij de meeste bewoners van Huis van Leusden.
- Er is behoefte aan meer grondstoffencontainers.
- Er is behoefte aan meer keuze in het formaat van de minicontainer.

Aanbevolen wordt deze aandachtspunten projectmatig of beleidsmatig te verbeteren.

Milieustraat 't Spieghel

De huidige openingstijden van de moderne milieustraat, van toepassing sinds 1 april 2019, zijn:

- Zondag en maandag: gesloten;
 - Dinsdag t/m vrijdag: 8.00 uur tot 12.30 uur;
 - Zaterdag: 8.00 uur tot 15.00 uur.
- Het totaal aantal uren komt daarmee op 25 per week.

Tot april 2019 was het totaal aantal uren 47 per week⁶. Dat bleken teveel uren openstelling in relatie tot het aantal bezoeken. De nieuwe openingsuren, waarbij de milieustraat op zaterdag langer open is, zijn efficiënter te organiseren. De vrachtwagen bewegingen (wisselen containers) vinden in verband met de veiligheid buiten de openingstijden plaats.

In de enquête is gevraagd naar de ervaringen van de milieustraat. Bijna iedere respondent gaat tenminste 1 keer per jaar naar de milieustraat, de meeste gaan 2 tot 3 keer per jaar. Slechts 4% gaat nooit. De respondenten zijn het meest tevreden over de klantvriendelijkheid en over de duidelijkheid welke afvalstromen in welke container moeten. Ze zijn minder vaak tevreden over de duidelijkheid welke afvalstromen gratis zijn en over de openingstijden. De milieustraat krijgt een gemiddeld rapportcijfer van 7,1. 12% geeft een onvoldoende.

In de enquête zijn 92 opmerkingen gemaakt over de milieustraat. De respondenten vinden het onhandig dat ze meerdere rondjes moeten rijden vanwege de gratis en betaalde afvalstromen. Dit zou beter ingericht moeten worden. Ook zouden ze graag zien dat meer afvalstromen (bijvoorbeeld grof afval) gratis worden en de openingstijden worden verruimd (langer open op zaterdag en doordeweeks een avond open).

Aanbevolen wordt meer intensief te communiceren/ informeren over de gratis en niet-gratis afvalstromen en over de openingstijden.

⁶ Voormalige openingstijden milieustraat: maandag t/m vrijdag van 08.00 tot 16.30 uur en zaterdag van 08.30 tot 13.00 uur.

4. Analyse per afvalstroom

In dit hoofdstuk zijn per afval- of grondstofstroom de inzamelmethode en de prestaties beschreven. In bijlage B is een overzicht opgenomen van de ingezamelde hoeveelheden en van de verwachtingen hiervan in 2019 en 2020 en vergeleken met de ramingen in het Grondstoffenplan. Voorafgaand daaraan is een vergelijking op hoofdlijnen gemaakt met de landelijke resultaten in 2017.

4.1 Landelijke benchmark

Om de twee jaar wordt er op initiatief van de NVRD (de brancheorganisatie afval) en Rijkswaterstaat een landelijke benchmark gehouden naar de diverse vormen van inzamelen in relatie tot de prestaties en kosten. Het meest recent gepubliceerde onderzoek is van 2017. Enkele voor gemeente Leusden interessante resultaten uit dat onderzoek zijn hieronder opgenomen, waarbij alleen een vergelijking is gemaakt met de gemeenten van dezelfde stedelijkheidsklasse (20-30% hoogbouw).

De landelijke gemiddelde prestaties 2017 (gemiddelde ingezamelde hoeveelheden per inwoner per jaar) voor gemeentes van stedelijkheidsklasse 3 zijn:

- Fijn restafval: 169 kg (in Leusden wordt minder fijn restafval ingezameld, zie par. 4.2);
- GHA: 22 kg (in Leusden wordt meer Grof Huishoudelijk Afval ingezameld);
- GFT: 114 kg (in Leusden wordt minder GFT ingezameld);
- papier: 54 kg (in Leusden wordt meer papier ingezameld);
- PMD: 21 kg (in Leusden wordt meer PMD ingezameld);
- Glas: 21 kg (in Leusden wordt meer glas ingezameld).

4.2 Fijn restafval

Inzameling

Het fijn restafval wordt in de gemeente Leusden op diverse wijzen ingezameld.

- Inzameling laagbouw kernen: wegbrengen naar ondergrondse verzamelcontainer (*)
- Inzameling hoogbouw: wegbrengen naar ondergrondse verzamelcontainer
- Inzameling buitengebied: minicontainer 240 liter aan huis, inzameling 1 x / 2 weken(*). Niet ieder huishouden in het buitengebied heeft een minicontainer (dit is een keuze), maar elk huishouden heeft wel een milieupas voor een ondergrondse verzamelcontainer.

(*): De inzamelwijze is gewijzigd in 2017. Daarvoor was de inzameling van fijn restafval met behulp van vuilniszakken aan huis.

Wanneer huishoudens in het buitengebied geen minicontainer aan huis willen, dan kunnen zij met gebruikmaking van de milieupas terecht bij een ondergrondse verzamelcontainer voor fijn restafval. In het Grondstoffenplan is opgenomen dat er ook de mogelijkheid is een kleinere minicontainer, van 140 liter, aan te vragen. Dit is nog niet uitgevoerd.

Het fijn restafval kan ook, met gebruikmaking van de milieupas en de reguliere diftar-kosten, worden weggebracht naar de milieustraat.

Het restafval in de kernen, dit geldt voor de huishoudens van zowel de hoogbouw als de laagbouw, dient te worden weggebracht naar een ondergrondse verzamelcontainer. Daar is vervolgens de

keuze tussen een 30 liter inworp en een 60 liter inworp. Het diftar is daar in gelijke verhouding op afgestemd. De 30-liter klepopening is met name bestemd voor kleine huishoudens hoogbouw, zodat zij met regelmaat ook kleine hoeveelheden restafval kunnen weggooien.

Onderin de zuil van de ondergrondse restafvalcontainers is een kleine zwerfuijklep waar zonder diftar gebruik van kan worden gemaakt. Het biedt de gelegenheid om passanten op eenvoudige en kosteloze wijze kleine hoeveelheden zwerfafval of bijvoorbeeld hondenpoepzakjes aan te bieden. De zwerfuijklep wordt ook gebruikt voor het bewust ontlopen van diftar door kleine hoeveelheden huishoudelijk restafval weg te gooien. De omvang van deze vorm van ontwijkgedrag is niet bekend.

Resultaten enquête

- Binnen de bebouwde kom brengen de respondenten restafval in de volgende frequentie weg naar een ondergrondse verzamelcontainer:

o Vaker dan 1 x / week:	4%
o 1 x / week:	14%
o 1 x / 2 weken:	17%
o 1 x / 3 weken:	20%
o Minder vaak dan 1 x / 3 weken:	43%
o Nooit:	2%
- Voor 80% is de loopafstand tussen de woning en de verzamelcontainer restafval geen probleem. Voor 14% staat deze te ver weg of is de restafvalzak te zwaar voor de loopafstand.
- Er is een (verdeeld) voorkeur voor het formaat van de klepopening van de verzamelcontainer restafval: 47% maakt meestal gebruik van de inworpopening van 60 liter en 38% meestal van de opening van 30 liter. Dit onderscheid tussen de twee volumes vindt men belangrijk.
- De meeste respondenten in het buitengebied (51%) zetten de container minder vaak dan 1 keer per 4 weken aan de straat. De container is dan wel bij de meerderheid vol. Over het algemeen (77%) is men tevreden met het formaat container.
- De meerderheid van de respondenten in het buitengebied verwacht dat ze voldoende capaciteit hebben bij een inzameling van 1 keer per 4 weken.
- Sommige inwoners uit het buitengebied maken gebruik van zowel de minicontainer als de ondergrondse verzamelcontainer, waarbij men dan vaker gebruik maakt van de ondergrondse container.
- De meeste respondenten gebruiken alleen de minicontainer (in buitengebied) of ondergrondse container voor het restafval. Een deel brengt het ook weleens naar de milieustraat, met name wanneer men een minicontainer aan huis heeft.
- Respondenten geven de inzameling van het restafval gemiddeld een 6,7. 23% geeft een onvoldoende.

Prestaties

In de periode tot en met 2016 is in gemeente Leusden 152 kg fijn restafval per inwoner per jaar ingezameld. In de twee jaren daarna is de hoeveelheid fors afgenomen: **in 2017 is 107 kg en in 2018 is 71 kg fijn restafval per inwoner ingezameld**⁷.

Deze twee jaarlijkse duidelijke afnames van telkens circa 30% zijn het succesvolle gevolg van de respectievelijk invoering van het Nieuwe Inzamelen en diftar en in meer algemene zin de daarmee gepaard gaande verhoogde bewustwording van het nut van afval scheiden, van de kosten, van het eigen gedrag, van het educatieve aspect en de voorbeeldfunctie van volwassenen op kinderen. Mogelijk leidt het tot een ander inkoopgedrag (preventie van afval), maar ook op meer ontwijkgedrag.

Naar verwachting wordt in 2019 per inwoner 62 kg restafval ingezameld, een meer beperkte afname van 13% ten opzichte van 2018. In bijlage C is een overzicht opgenomen van de samenstelling van fijn restafval in gemeente Leusden. Daaruit volgt dat jaarlijks circa 46 kg per inwoner aan nuttige grondstoffen (onnodig) bij het fijn restafval wordt gegooid en verbrand.

Het Grondstoffenplan raamde de hoeveelheid fijn restafval na invoering van het Nieuwe Inzamelen en diftar op 64,2 kg per inwoner per jaar. Geconcludeerd wordt dat deze ambitie nauwkeurig is geraamd.

Regionale benchmark

De gemiddelde hoeveelheid fijn restafval van de gemeenten van stedelijkheidsklasse 3⁸ in de provincie Utrecht in 2018 bedraagt 130 kg per inwoner per jaar. Hieruit volgt dat de hoeveelheid in gemeente Leusden van 71 kg per inwoner opvallend laag is. Daarbij geldt bovendien dat de klasse 3-gemeenten hierin het best presteren in de provincie. Klasse 3 gemeenten hebben vooral papier, GFT en PMD het meest weten te weren uit het restafval. Deze goede prestatie wordt toegeschreven aan belangrijke beleidswijzigingen die vooral bij de gemeenten in deze stedelijkheidsklasse hebben doorgevoerd. Beleid(swijziging) is meer doorslaggevend voor de absolute hoeveelheid en samenstelling van restafval dan de stedelijkheidsklasse van een gemeente.

Landelijke benchmark

Uit de landelijke benchmark van vergelijkbare gemeenten volgt dat in 2017 in Nederland gemiddeld 169 kg fijn restafval per inwoner per jaar is ingezameld en in 2018 was dit 101 kg. De prestatie in de gemeente Leusden is daarmee bijzonder goed te noemen.

⁷ Dit is inclusief een deel bedrijfsafval en een deel prullenbakkenafval. Bedrijfsafval: het afval van een aantal kleine bedrijven wordt ook ingezameld via het gemeentelijke inzamelsysteem. De hoeveelheid is geraamd op circa 0,7 kg per inwoner per jaar. Verderop in dit rapport meer hierover. Prullenbakkenafval: sinds 2018 wordt de inhoud van de meeste van de circa 250 prullenbakken in de openbare buitenruimte door de gemeente geleegd en afgevoerd via een ondergrondse verzamelcontainer in de buurt. De hoeveelheid wordt geschat op 26.000 kg per jaar. Dat is circa 0,9 kg per inwoner per jaar.

⁸ Baarn, Bunschoten, De Bilt, Houten, Leusden, Soest, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist.

Aanbiedgedrag

Uit een analyse van het gemeentelijk registratiesysteem blijkt dat in 2018 333.808 maal een klep van een ondergrondse container is geopend om huishoudelijk restafval weg te gooien. In 43,8% van de gevallen betrof dat de 30 liter opening. Dit beeld wordt bevestigd in de enquête. Gemiddeld gebruikte een huishouden in 2018 26,3 keer een ondergrondse verzamelcontainer voor restafval. Dat is eens in de 2 weken. Hieruit volgt dat de 30-liter opening van toegevoegde waarde is en waarschijnlijk niet alleen door 'kleine huishoudens' wordt gebruikt.

In de eerste helft van 2019 is het gebruik van de verzamelcontainers restafval ten opzicht van de eerste helft van 2018 met 7,6% afgenomen. Dit wordt toegeschreven aan het effect van toenemend milieu- en kostenbewustzijn. De verhouding gebruik 30-liter en 60-liter opening is ongewijzigd gebleven. Deze afname van het gebruik betekent echter ook een daling in de inkomsten uit diftar.

Bedrijfsafval

Kleine kantoren, winkels, instellingen en dienstverleners (KWD bedrijven) kunnen hun bedrijfsafval ook door de gemeente laten inzamelen, mits dit afval "naar aard en omvang op huishoudelijke afvalstoffen lijkt". Deze bedrijven hebben daarvoor een aparte bedrijfsafvalpas van de gemeente en kunnen daarmee gebruik maken van dezelfde inzamelvoorzieningen (verzamelcontainers) en inzamelmiddelen (minicontainers) als huishoudens. Deze bedrijven betalen hiervoor reinigingsrechten aan de gemeente. In 2018 hadden 258 bedrijven in gemeente Leusden een gemeentelijke afvalpas, maar 140 daarvan hebben de pas niet gebruikt. Het aantal actieve aanbieders KWD-afval komt daarmee op 118.

De hoeveelheden fijn restafval en grondstoffen die de bedrijven aanbieden kunnen niet apart van huishoudelijk afval worden geregistreerd. Maar het aantal keer dat een bedrijfspas is gebruikt voor het aanbieden van restafval wordt wel geregistreerd. In 2018 bedroeg dit 4.555 maal. Dit betekent dat bedrijven gemiddeld 38,6 keer per jaar restafval in het gemeentelijk inzamelsysteem aanbieden⁹. Op basis hiervan bedraagt de hoeveelheid aangeboden bedrijfsafval in 2018 naar raming 22 ton (gebaseerd op de aanname dat een aangeboden vuilniszak 5 kg weegt). De geregistreerde hoeveelheid huishoudelijk restafval dient daarom met 0,7 kg / inwoner naar beneden te worden bijgesteld.

Er wordt vanaf 2018, met de invoering van diftar, geen illegaal aangeboden bedrijfsafval meer ingezameld. In de jaren voorafgaand konden bedrijven op eenvoudige wijze hun afval via de gemeentelijke inzameling aanbieden, er vond per slot van rekening geen registratie plaats. Met de invoering van diftar (inclusief een containermanagement systeem) is dit niet meer mogelijk. 258 bedrijven hebben zich laten registreren voor het aanbieden van restafval aan de gemeente en betalen daarvoor. De overige bedrijven hebben een eigen, met een commercieel bedrijf, inzamelovereenkomst gesloten.

Ontwijkgedrag

Onder 'ontwijkgedrag' wordt het fenomeen bedoeld dat huishoudens bewust op een onjuiste manier hun restafval weggooien om bijvoorbeeld daarmee diftar te ontlopen. De term 'diftarlek' wordt daarom ook wel gehanteerd. De omvang van dit gedrag (in aantal huishoudens, kg's, frequentie) is

⁹ 4.555 klep-openingen door 118 gebruikte passen. Dit komt overeen met gemiddeld circa 0,7 keer per week.

onbekend, omdat dit grotendeels buiten het gezichtsveld van de afvalbeheerder en het –systeem plaatsvindt. Er zijn meerdere vormen van ontwijkgedrag, te weten:

- via een zwerfvuilklep;
- via de bedrijfsafval inzamelroute;
- in openbare prullenbakken;
- in andermans (restafval) minicontainer;
- in een inzamelmiddel of –voorziening in een andere gemeente zonder registratie en/ of diftar op restafval;
- dump in bijvoorbeeld het buitengebied of openbaar groen;
- bijplaatsing naast een verzamelcontainer;
- als vervuiling in een inzamelsysteem voor grondstoffen.

Wanneer een huishouden consequent al het restafval via deze weg(en) weggooit, en dus geen diftar betaalt, staat deze geregistreerd als '0-aanbieder'. Maar ook huishoudens die geen restafval produceren, doordat zij hun afval volledig weten te scheiden in grondstoffen, zijn 0-aanbieders. De registratie van een perceel dat geen restafval aanbiedt kan ook betrekking hebben op een (tijdelijk) onbewoond adres.

Uit de enquête blijkt dat huishoudens het restafval wel eens als volgt op een andere wijze aanbiedt dan naar een verzamelcontainer of door gebruik te maken van de minicontainer:

	Huishoudens	
	binnen de bebouwde kom	in het buitengebied
Naar de milieustraat brengen:	23%	32%
Meenemen naar werk, vrienden of familie:	11%	11%
In een openbare prullenbak:	4%	2%
Anders:	4%	7%

De totalen zijn niet gelijk aan 100% omdat meerdere antwoorden konden worden gegeven.

Uit onderzoek¹⁰ volgt dat bij vergelijkbare gemeenten als Leusden het aantal 0-aanbieders 2-5% van het aantal huishoudens bedraagt. Naar alle waarschijnlijkheid is het deel van de huishoudens dat keurig al het afval scheid en daarmee op reguliere wijze geen restafval aanbiedt bijzonder klein. Tevens volgt uit dit onderzoek dat hoe lager de hoeveelheid geregistreerd restafval per inwoner per jaar (dus hoe beter de prestatie), hoe groter het aandeel 0-aanbieders. Verondersteld wordt dat hoe hoger het diftar is, hoe hoger het aantal 0-aanbieders.

Geconcludeerd wordt dat ontwijkgedrag ook in de gemeente Leusden een feit is. Het is niet realistisch om te veronderstellen dat het is te vermijden. Op initiatief van de gemeente Leusden is in september 2019 gestart met een gezamenlijke werksessie¹¹ naar de aard, omvang, locaties en redenen van ontwijkgedrag in Leusden en eventueel te nemen maatregelen. Geadviseerd wordt dit onderzoek voort te zetten en op basis van de resultaten een maatwerk-communicatieplan op te stellen en uit te voeren.

“Diftar moeheid”

¹⁰ Onderzoek 0-aanbod bij diftar, in opdracht van Rijkswaterstaat, uitgevoerd door bureau JMA te Zeist, 6 februari 2019.

¹¹ Naast de intern ambtelijk betrokkenen en Avalon Advies, waren hierbij leden/ medewerkers aanwezig van Opgeruimd Leusden, het Kringloopbedrijf Leusden-Amersfoort, Stichting De Boom, Den Ouden Groenrecycling en SIGHT Landscaping.

De huidige goede prestaties afval scheiden in gemeente Leusden worden toegerekend aan de beleidswijzigingen 2017 en de invoering van diftar in 2018. In de afgelopen twee jaren is de hoeveelheid fijn restafval tweemaal met gemiddeld 37 kg (c.q. gemiddeld 30%) afgenomen. Naar verwachting zal het effect van deze twee maatregelen ook zichtbaar zijn in de komende jaren, waarbij een verdere afname van de hoeveelheid fijn restafval wordt verwacht. Maar het is niet reëel om uit te gaan van een jaarlijkse afname met circa 30%. Zonder verdere beleidswijziging zal na verloop van tijd naar verwachting een stagnatie (een optimum) plaatsvinden. Dit geldt zeker voor de invloed van diftar. Gemeenten met langere ervaring met diftar constateren na enkele jaren een 'diftar moeheid'. Het diftareffect kan worden verlengd door het tarief telkens te verhogen en hierover te communiceren.

Aanbevelingen

Aanbevolen wordt het inzamelsysteem fijn restafval op hoofdlijnen niet te wijzigen.

Gelet op de doelstelling om afval scheiden te stimuleren, wordt aanbevolen de inzaelfrequentie van de minicontainer restafval in het buitengebied te verlagen, naar bijvoorbeeld 1 x / 4 weken. Daarnaast wordt aanbevolen de mogelijkheid te bieden om gebruik te maken van een kleiner volume container (140 liter), met diftar naar rato.

Voor een deel van inwoners is de loopafstand tot de verzamelcontainers te ver, bijvoorbeeld omdat ze slecht ter been of oud zijn. Aanbevolen wordt de mogelijkheden te verkennen het areaal verzamelcontainers verder te optimaliseren.

Aanbevolen wordt blijvend te communiceren op het belang van afval scheiden en dat er nog onnodig veel bruikbare grondstoffen ongescheiden worden weggegooid met het restafval (namelijk circa 46 kg per inwoner per jaar). Ook strekt het tot de aanbeveling om verder onderzoek te doen naar (de omvang van) ontwijkgedrag en op basis van de resultaten een maatwerk-communicatieplan op te stellen en uit te voeren.

4.3 Grof Huishoudelijk Afval (GHA)

GHA wordt, net als fijn restafval, verbrand. In Leusden kan GHA naar de milieustraat worden gebracht, tegen € 0,70 per 10 kg, en het kan op afroep aan huis worden opgehaald a € 30 voor de eerste m³. Er wordt in gemeente Leusden circa 20 keer per maand gebruik gemaakt van de mogelijkheid het aan huis te laten ophalen.

De totale jaarlijkse hoeveelheid per inwoner aan huis opgehaald en naar de milieustraat weggebracht GHA bedraagt in de periode 2009 t/m 2016 gemiddeld 34 kg. Deze jaarlijkse hoeveelheid is in deze periode redelijk stabiel. In 2017 neemt de hoeveelheid af tot 28 kg per inwoner en in 2018 tot nog maar 17 kg per inwoner. Deze afname is goed te verklaren. De verbouwing van de milieustraat in 2018 en de wijziging van de openingstijden in 2019 (omwille van efficiency) heeft tot circa 40% minder bezoeken geleid. Hoe minder bezoeken, hoe minder GHA wordt ingezameld. Ten tweede is de afname het gevolg van een betere scheiding van het ingezamelde GHA op de milieustraat. Afvalstoffen als matrassen, tapijt en piepschuim worden sinds begin 2018 namelijk apart gehouden van het GHA.

In met Leusden vergelijkbare gemeenten werd in 2017 in Nederland 22 kg GHA per inwoner ingezameld en in 2018 was dat 17 kg per inwoner. Met de huidige inzamelresultaten loopt Leusden in de pas met dit landelijk gemiddelde.

Aanbevolen wordt om de mogelijkheden te verkennen om op de milieustraat meer in te zetten op een betere scheiding van het aangeboden GHA.

4.4 GFT

De aparte inzameling van GFT is sinds de jaren '90 gemeengoed. Het 'nuttige' bestanddeel is relatief beperkt; GFT bestaat voor meer dan 50% uit vocht en 20% uit minerale bestanddelen (grond). Door deze samenstelling is het verbranden van GFT (als ongescheiden bestanddeel van restafval) onwenselijk en onnodig.

Inzameling

Er zijn diverse wijzen waarop in gemeente Leusden GFT apart wordt ingezameld:

- Inzameling laagbouw kernen: met een minicontainer (140 liter) of een 20-liter emmer¹² aan huis, regulier 1 x / 2 weken en in de zomer elke week.
- Inzameling hoogbouw: wegbrengen naar een verzamelcontainer¹³, met gebruik van een pasje. De verzamelcontainers worden wekelijks geleegd.
- Inzameling buitengebied: minicontainer aan huis, regulier 1 x / 2 weken en in de zomer elke week.

De inzameling is in 2017 niet gewijzigd. Vanaf 2020 worden de bovengrondse zuilen voor GFT vervangen. Het grof tuinafval dient zoveel mogelijk te worden aangeboden in een tuingroendepot.

Resultaten enquête

- De meeste respondenten (45%) ervaren geen problemen met het apart houden van GFT. Een deel geeft aan last te hebben van stank¹⁴ (33%) of rommel (7%).
- 96% van de respondenten geeft aan te weten dat het keukenafval bij het GFT mag. 88% doet dit dan ook.
- De frequentie van het gebruik van de tuingroendepots is als volgt:

o Meerdere keren per maand:	20%
o 1 x / maand:	17%
o 1 x / 2 maanden:	13%
o 1 x / 3 maanden:	15%
o Minder vaak dan 1 x / 3 maanden:	26%
o Nooit / geen:	9%
- Een zeer ruime meerderheid van de respondenten (91%) is tevreden over de tuingroendepots. Respondenten die niet tevreden zijn, geven aan dat er vaak verkeerd afval in zit, de depots te ver weg zijn en/ of regelmatig vol zitten.

¹² Er is een klein aantal van enkele honderden van deze kleine emmer in omloop. De gemeente verstrekt deze niet meer.

¹³ De verzamelcontainer bestaat uit een bovengrondse zuil met daarin een 'gewone' minicontainer.

¹⁴ De enquête is in augustus gehouden.

- Respondenten geven de inzameling van het GFT gemiddeld een 7,6. 11% geeft een onvoldoende.

Prestaties

Uit ervaring van de inzamelaar blijkt dat het merendeel van de minicontainers GFT elke ophaalronde wordt aangeboden.

In de periode 2009 t/m 2016 is gemiddeld per jaar 80 kg GFT per inwoner gescheiden ingezameld. In 2017 neemt dit toe tot 90 kg (+13%) en in 2018 tot 102 kg (weer +13%). Op basis van deze ontwikkeling, wordt naar verwachting in 2019 per inwoner 105 kg GFT ingezameld. In het Grondstoffenplan is geraamd dat het effect van het Nieuwe Inzamelen en diftar resulteert in 130 kg gescheiden GFT per inwoner per jaar. Deze raming is niet realistisch gebleken.

Uit een landelijke vergelijking met gemeenten met dezelfde stedelijkheidsklasse als Leusden blijkt dat in 2017 landelijk gemiddeld 114 kg gescheiden GFT per inwoner is ingezameld en in 2018 per inwoner 138 kg. De hoeveelheid gescheiden aangeboden GFT in Leusden is lager. Dit komt hoofdzakelijk door het gebruik van de openbare tuingroendepots; in Leusden werd in 2018 110 kg grof groen per inwoner ingezameld, landelijk gemiddeld was dat 54 kg per inwoner.

De toename gescheiden GFT is ook zichtbaar in de hoeveelheid GFT dat ongescheiden met het restafval wordt weggegooid; deze neemt vanaf 2017 zichtbaar af. Gemiddeld wordt in de gemeenten van stedelijkheidsklasse 3 in de provincie Utrecht 43 kg GFT per inwoner per jaar ongescheiden bij het restafval gooid. In Leusden is dat 22 kg. In gemeente Leusden wordt het GFT dus beter gescheiden aangeboden dan in vergelijkbare gemeenten.

Aanbeveling

Aanbevolen wordt het inzamelbeleid GFT op hoofdlijnen niet te wijzigen. Wel wordt aanbevolen de afweging te maken de wekelijkse huis-aan-huis inzameling in de zomer te stoppen (en daarmee de inzameling aan huis jaarrond te houden op 1 x / 2 weken). Dit bespaart kosten. De wekelijkse inzameling in de zomer is gebaseerd op het tegengaan van stankhinder, maar uit onderzoek door bureau De AfvalSpiegel blijkt dat stank al na 1 warme dag optreedt. Bovendien levert de wekelijkse inzameling, conform dit onderzoek, geen extra kg's GFT op. Het is daarnaast raadzaam blijvend te communiceren dat GFT (waaronder ook etensresten) zoveel mogelijk gescheiden worden aangeboden en dat er geen onbedoelde materialen in de tuingroendepots worden aangeboden.

4.5 PMD

Inzameling

De inzameling van PMD is in gemeente Leusden als volgt georganiseerd:

- Inzameling laagbouw kernen: minicontainer aan huis, 1 x / 2 weken (*)
- Inzameling hoogbouw: wegbrengen naar ondergrondse verzamelcontainer
- Inzameling buitengebied: minicontainer aan huis, 1 x / 2 weken (*)

(*): Deze inzamelwijze is in 2017 gewijzigd. Daarvoor diende PMD te worden weggebracht naar een ondergrondse verzamelcontainer. Wanneer huishoudens geen minicontainer PMD aan huis willen, dan is er de mogelijkheid om het weg te brengen naar een openbaar toegankelijke verzamelcontainer.

De landelijk best presterende inzamelsystemen PMD met betrekking tot milieu prestaties zijn in volgorde: 1) minicontainers, 2) zak en 3) verzamelcontainers.

Resultaten enquête

- De meeste respondenten (73%) in de laagbouw en het buitengebied zetten de minicontainer PMD elke inzamelronde (1 x / 2 weken) aan straat.
- Bij het aan straat zetten is de vullingsgraad van de minicontainer als volgt:

kwart vol:	7%
half vol:	25%
driekwart vol:	40%
vol:	28%.
- 13% van de respondenten uit de laagbouw brengt het PMD ook wel eens naar een ondergrondse verzamelcontainer.
- De meeste respondenten verwachten niet voldoende capaciteit te hebben voor het PMD wanneer de minicontainer nog maar 1 keer per 4 weken wordt geleegd. Dit geldt met name voor respondenten waarbij de container nu al meestal vol zit.

1 x / 4 weken is onvoldoende (te lage frequentie):	65%
1 x / 4 weken is voldoende (goede frequentie):	29%
Mag minder frequentie dan 1 x / 4 weken:	2%
- Voor bijna alle respondenten is het (meestal) duidelijk wat wordt verstaan onder plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankkartons.
- Respondenten geven de inzameling van PMD gemiddeld een 7,8. 8% geeft een onvoldoende.

Prestaties

Sinds 2009 is het landelijk verplicht om plastic verpakkingsafval gescheiden in te zamelen. In de periode tot en met 2015 is in gemeente Leusden alleen kunststof verpakkingsmateriaal (P) apart ingezameld, gemiddeld 4,8 kg per inwoner per jaar.

Vanaf 2016 wordt het kunststof verpakkingsmateriaal, het blik (M) en de drankkartons (D) in een stroom ingezameld (PMD). In 2016 is 9,1 kg per inwoner ingezameld. Deze hoeveelheid neemt in 2017 fors toe tot 26,2 kg en in 2018 tot 31,9 kg per inwoner. Naar verwachting neemt de hoeveelheid nog maar een licht toe, tot 33 kg in 2019.

Het Grondstoffenplan raamde de hoeveelheid PMD na invoering van het Nieuwe Inzamelen en diftar op 28,6 kg per inwoner per jaar. Dit blijkt een nauwkeurige aanname. De gewijzigde inzamelsystemen (drankkartons en blik mogen vanaf 2016 bij het plastic, het gebruik van de minicontainer PMD vanaf 2017 en de invoering van diftar in 2018) hebben dus duidelijk een positief effect op de bruto gescheiden ingezamelde hoeveelheden PMD.

In 2014 werd in Leusden nog 29 kg PMD per inwoner ongescheiden met het restafval afgevoerd, in 2018 is dit in lijn met het bovenstaande afgenomen tot 5 kg per inwoner. Gemiddeld wordt in de

gemeenten van stedelijkheidsklasse 3 in 2018 in onze provincie 16 kg PMD per inwoner per jaar bij het restafval gegooid. In gemeente Leusden is dat dus 5 kg per inwoner. In gemeente Leusden wordt het PMD dus beter gescheiden aangeboden dan in vergelijkbare gemeenten in de provincie Utrecht. Op basis van deze gegevens groeit de geraamde hoeveelheid in 2019 en 2020 daarom nog maar beperkt.

Uit een landelijke vergelijking met gemeenten met dezelfde stedelijkheidsklasse als Leusden volgt dat in 2017 landelijk gemiddeld 21 kg gescheiden PMD per inwoner is ingezameld en in 2018 33 kg. Leusden loopt dus in de pas met het landelijk gemiddelde.

Sorteeranalyse

Om een gedetailleerd beeld te krijgen van de specifieke samenstelling van in gemeente Leusden aangeboden PMD is in juli 2019 daar op één dag handmatig onderzoek naar gedaan door een gespecialiseerd bureau. In dit onderzoek is nagenoeg geen verschil aangetroffen in de samenstelling (gewichtpercentages) van het aangeboden PMD in minicontainers en het PMD in verzamelcontainers. De resultaten van deze sorteeranalyse zijn opgenomen in bijlage D. De conclusie van het onderzoek sluit aan bij de resultaten van de afgelopen jaren: circa 70% van het ingezamelde PMD is goed recyclebaar.

Aanbeveling

Een mogelijk verbeterpunt is een uitbreiding van het areaal verzamelcontainers bij hoogbouw en bij milieu-eilanden. In 2019 is gestart met dit onderzoek, waarbij bewoners en VVE's van hoogbouw zijn benaderd door de gemeente. Verder wordt in het algemeen aanbevolen te communiceren over het apart aanbieden van PMD, maar meer in het bijzonder op het belang van de kwaliteit daarvan ('wat mag wel en wat mag niet bij het PMD').

4.6 Oud papier en karton (OPK)

De aparte inzameling van papier is al tientallen jaren gebruikelijk en de kwaliteit staat over het algemeen niet ter discussie. Papier wordt relatief goed gescheiden ingezameld en gerecycled; er wordt in Nederland netto 75 procent teruggewonnen. De technische uitdaging van het recycleproces ligt in het verwijderen van inkt, lijm en vervuilingen als kaasresten uit pizzadozen.

De landelijk best presterende inzamelsystemen voor OPK met betrekking tot milieu prestaties zijn in volgorde: 1) minicontainers, gebundeld en 3) verzamelcontainers.

Inzameling

In Leusden wordt op de volgende wijzen papier ingezameld:

- Inzameling laagbouw kernen: in dozen aan huis, 1 x / 2 weken
- Inzameling hoogbouw: in dozen aan huis, 1 x / 2 weken, of wegbrengen naar ondergrondse verzamelcontainer
- Inzameling buitengebied: minicontainer aan huis, 1 x / 4 weken (*).

(*): Inzamelwijze gewijzigd in 2017. Daarvoor diende het papier in dozen te worden aangeboden.

De huishoudens in het buitengebied hebben de keuze om geen gebruik te maken van de minicontainer. Zij kunnen het papier, net als iedereen, wegbrengen naar een verzamelcontainer of het brengstation.

Resultaten enquête

- Het aanbiedgedrag is als volgt:
 - o Gebundeld aan straat: 73%
 - o Ondergrondse verzamelcontainer: 9%
 - o Brengen naar een school of vereniging: 9%
 - o Minicontainer: 4%
- De overgrote meerderheid (81%) van de respondenten in het buitengebied zet de papiercontainer elke inzamelronde (1 x / 4 weken) aan de straat. Bij de meeste respondenten zit de container dan voor driekwart (35%) of helemaal (58%) vol.
- De meeste respondenten geven de voorkeur aan hun huidige wijze van papier aanbieden. 22% van de respondenten dat het papier nu gebundeld aan de straat zet, geeft de voorkeur voor een minicontainer.
- De respondenten geven de inzameling van het papier gemiddeld een 7,6. 12% geeft een onvoldoende.

Prestaties

De hoeveelheid ingezameld oud papier (90%) en karton (10%) neemt jaarlijks af. In 2009 was dit nog 83 kg per inwoner, in 2018 bedroeg dit 61 kg. De komende jaren zal dit naar verwachting verder afnemen. In het Grondstoffenplan is als effect van het Nieuwe Inzamelen en diftar de hoeveelheid OPK geraamd op 80 kg per inwoner per jaar.

De afname in ingezamelde hoeveelheden is in lijn met de landelijke trend; er worden namelijk steeds minder kranten en reclamefolders gedrukt. Dit is schijnbaar van grotere invloed dat het Nieuwe Inzamelen en diftar. Ook de hoeveelheid ongescheiden papier dat met het restafval wordt weggegooid neemt af. In 2014 was dit in Leusden nog ongeveer 14 kg per inwoner, in 2018 is dit afgenomen tot 4 kg per inwoner. Daaruit volgt dat het papier wel steeds beter gescheiden wordt aangeboden. In gemeente Leusden wordt het papier ook beter gescheiden aangeboden dan in vergelijkbare gemeenten in de provincie Utrecht. Landelijk gemiddeld werd in 2017 54 kg papier en karton per inwoner gescheiden ingezameld en in 2018 per inwoner 60 kg.

Aanbeveling

In het Grondstoffenplan is opgenomen dat er onderzoek wordt gedaan om de inzameling van papier te optimaliseren. Een mogelijkheid is dat laagbouwhuishoudens in de kernen de gelegenheid wordt geboden gebruik te maken van een minicontainer (i.p.v. het aanbieden in dozen). Dit onderzoek bevindt zich nog in de voorbereidingsfase. Aanbevolen wordt een eventuele wijziging in inzamelmiddel scherp af te wegen tegen de kosten en de verwachte verbetering in gescheiden aangeboden kg's papier.

4.7 Glas

De aparte inzameling van glas is ook al tientallen jaren gemeengoed. Het aandachtspunt voor glas is een gewenste toename van scheiding op kleur (bruin, groen en wit apart). Glas dient in Leusden te worden weggebracht naar ondergrondse verzamelcontainers. Dit is in 2017 niet gewijzigd. De jaarlijks apart ingezamelde hoeveelheid glas is stabiel, met een enigszins dalende trend over de afgelopen jaren. In de periode tot en met 2014 is in Leusden gemiddeld per jaar 32 kg glas per inwoner ingezameld. In de jaren daarna is dit gemiddeld 29 kg. In het restafval wordt jaarlijks circa 2 kg glas per inwoner per jaar ongescheiden weggegooid.

In het Grondstoffenplan en het raadsvoorstel is de hoeveelheid glas als effect van het Nieuwe Inzamelen en diftar geraamd op 35 kg per inwoner per jaar.

Uit de landelijke benchmark volgt dat in gemeenten met dezelfde stedelijkheidsklasse als Leusden in 2017 gemiddeld 21 kg gescheiden glas per inwoner is ingezameld en in 2018 per inwoner 24 kg. Leusden scoort daarbij beter dan landelijk gemiddeld.

Aanbevolen wordt het inzamelbeleid voor glas niet te wijzigen.

4.8 Textiel

Textiel wordt in Leusden op meerdere wijzen ingezameld. Het wordt met een vergunning van de gemeente 4 x / jaar huis-aan-huis door charitatieve instellingen opgehaald en het kan worden weggebracht naar circa 20 verzamelcontainers van het Kringloopcentrum en naar de milieustraat (verzamelcontainer van Reshare). Daarnaast wordt een ons onbekende hoeveelheid textiel ingezameld via een aantal private verzamelcontainers bij winkels.

Al het door het Kringloopcentrum ingezamelde textiel wordt afgevoerd naar en gesorteerd bij Kringtex in Amersfoort. Een deel van het goed bruikbare materiaal wordt vervolgens weer door het Kringloopcentrum Leusden bij Kringtex besteld voor verkoop.

De totale ingezamelde hoeveelheden huis-aan-huis (4 x / jaar) en in de verzamelcontainers van het Kringloopcentrum en van Reshare loopt jaarlijks enigszins toe; van gemiddeld 5,2 kg per inwoner per jaar in de periode 2012 t/m 2016, tot 6,2 kg in 2017 en 7,7 kg in 2018. Volgens het Kringloopcentrum is de kwaliteit stabiel. In Leusden wordt meer gescheiden textiel ingezameld dan landelijk gemiddeld (in 2018 was dat 5 kg per inwoner).

Aanbevolen wordt de mogelijkheid te verkennen om de inzameling aan huis (4 x / jaar) uit te besteden aan het Kringloopcentrum.

5. Financiën

5.1 Financieel verloop

De kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval worden in beginsel 100% gedekt uit de baten afvalstoffenheffing. Eventuele overschotten en tekorten worden verrekend met de voorziening egalisatiereserve afvalstoffenheffing.

In de periode 2016 tot en met 2018 kende de begrote en gerealiseerde afvalfinanciën in de gemeente Leusden het volgende verloop:

Jaar	Begroot			Gerealiseerd		
	Kosten	Baten	Saldo	Kosten	Baten	Saldo
2016	€ 2.242.209	€ 2.139.200	€ -103.009	2.190.476	€ 2.120.235	€ -70.240
2017	€ 3.173.586	€ 3.133.382	€ -40.204	3.100.847	€ 3.124.057	€ 23.210
2018	€ 3.373.801	€ 3.563.455	€ 189.654	3.926.177	€ 3.332.198	€ -593.979

De stand van de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing heeft zich daarop telkens op 1 januari als volgt ontwikkeld:

1-1-2016:	€ 16.148
1-1-2017:	€ 13.408
1-1-2018:	€ 76.822
1-1-2019:	€ 0

Het gerealiseerde nadelig saldo ultimo 2018 is voor € 76.822 gedekt uit de reserve afvalstoffenheffing (die daarmee volledig is ingezet) en het restant van € 517.156 is gedekt uit de algemene reserve.

De conclusie is dat de gemeente Leusden momenteel over een onvoldoende gevulde reserve afvalstoffenheffing beschikt. De risico's op kostenoverschrijding zijn hiermee onvoldoende gedekt. Daarnaast staat de prijs voor de vergoeding van oud papier medio 2019 op een dieptepunt en wordt nog onvoldoende rekening gehouden met de terugloop van de vergoeding voor PMD. Mogelijk zal dit een negatief effect hebben bij de afwikkeling van de begroting 2019. De huidige tarieven van de afvalstoffenheffing Leusden zijn te laag om de kosten van de afvalbegroting 2020 te dekken. Het is daarmee onvermijdelijk dat de tarieven zullen moeten stijgen.

5.2 Resultaat 2018

2018 is het eerste (en op dit moment enige) volledige jaar waarin de eerste effecten van zowel het Nieuwe Inzamelen als diftar financieel inzichtelijk zijn te maken. In de verschillenanalyse in de Jaarrekening 2018 is openbaar gerapporteerd over deze eerste financiële resultaten van de beleidswijzigingen afval. In deze verschillenanalyse zijn op hoofdlijnen de volgende punten benoemd:

- Een lagere opbrengst afvalstoffenheffing geeft een nadeel van € 230.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een substantieel lagere frequentie aanbiedingen restafval dan geraamd (minder diftar inkomsten). Het gewenste beleidseffect, daling van de hoeveelheid restafval, is groter dan verwacht.

- De gerealiseerde vergoedingen vanuit het Afvalfonds waren € 184.000 lager dan geraamd. Dit is veroorzaakt door het verschil in bruto ingezameld PMD en het netto deel (circa 70%) dat in aanmerking komt voor een vergoeding.
- Voor het invoeren van de diftar heeft GBLT kosten moeten maken voor de inrichting van software, ontwikkelen van aanslagbiljetten en het opleggen van de aanslag diftar, wat tot een incidenteel nadeel leidt van € 43.000.
- De kosten voor het inzamelen van restafval, PMD, GFT en glas geeft in totaal een voordeel van € 80.000. Dit wordt veroorzaakt doordat het oude inzamelcontract een andere tariefstructuur kende.
- De kosten voor het verwerken en inzamelen van oud papier & karton geeft een nadeel van € 226.000. Hiertegen staat een hogere opbrengst van € 160.000.

Uit de landelijke benchmark over 2018 blijkt dat in gemeente Leusden de totale afvalbeheerkosten relatief laag zijn. De inzamel- en verwerkingskosten voor de grondstoffen papier, PMD en glas zijn, zowel per huisaansluiting als per ton, relatief wel hoog. Dit komt mede door het hoge serviceniveau (zie hoofdstuk 3). Voor restafval daarentegen zijn de kosten relatief laag.

5.3 Tariefontwikkeling afval verwerken

De kosten voor het verwerken van afval en grondstoffen nemen jaarlijks toe. Dat komt grotendeels door externe invloeden zoals een jaarlijks hogere rijksbelasting op het verbranden van restafval en door autonome groei van verwerkingstarieven. De twee hoogste verwerkingstarieven voor de gemeente Leusden zijn die voor GFT en restafval. Het verwerkingstarief voor GFT stijgt van € 50,70 per ton in 2017 tot bijna € 56 per ton in 2020 (conform de begroting van AVU).

De tariefontwikkeling voor restafval per ton, inclusief de afvalstoffenbelasting¹⁵, is als volgt:

2016:	€ 61,09
2017:	€ 62,36 (+ 2,1% t.o.v. het voorgaande jaar)
2018:	€ 63,90 (+ 2,5%)
2019:	€ 72,12 (+ 12,9%)
2020:	€ 89,23 (+ 23,7%)

Hieruit volgt duidelijk dat het verwerken van restafval sinds 2019 significant duurder wordt. Naar verwachting neemt het verwerkingstarief vanaf 2021 nog verder toe, omdat AVU dan een nieuwe aanbesteding voor de verwerking van restafval en GFT moet hebben gerealiseerd. Door autonome prijsontwikkeling zullen de verwerkingstarieven dan verder toenemen. De gemeente heeft dus, naast de vastgestelde milieu ambitie, een belangrijk financieel argument om de hoeveelheid restafval zo laag mogelijk te houden.

Daarnaast dalen over het algemeen de hoogtes van de vergoedingen die de gemeente ontvangt voor apart ingezamelde grondstoffen. De prijs voor oud papier en karton wordt maandelijks vastgesteld op basis van macro-economische ontwikkelingen, voornamelijk bepaald door afzetmogelijkheden in Azië en concurrentie uit de VS. In januari 2018 ontving de gemeente nog € 97,50 voor een ton papier en € 122,50 voor karton. In juli 2019 zijn deze vergoedingen fors naar beneden bijgesteld tot

¹⁵ De landelijke afvalstoffenbelasting is sinds 2015 van kracht op het verbranden en storten van (rest)afval. In 2015 bedroeg deze extra belasting € 13 per ton, in 2019 is het tarief € 31,39 en voor het jaar 2020 wordt gerekend met een tarief van € 37 per ton.

respectievelijk € 50 en € 60. Dit is lager dan voorzien in de begroting 2019. Eerder in dit rapport is verwoord dat de vergoedingen voor verpakkingsmateriaal terugloopt.

5.4 Afvalstoffenheffing

Tarieven en belastingdruk

Tot en met 2017 kende Leusden alleen een heffingssysteem op basis van vastrecht, voor één- of voor meer-persoons huishoudens. In 2018 is het vastrechtstelsel uitgebreid met diftar op de aanbiedfrequentie van restafval. In bijlage E is een historisch overzicht opgenomen van de gehanteerde tarieven en de gerealiseerde gemiddelde belastingdruk afvalstoffenheffing per huishouden. Hieruit volgt dat de gemiddelde gerealiseerde belastingdruk per huishouden in de afgelopen jaren over het algemeen - in een lange termijn - fors is gedaald. Zo is de geraamde druk in 2019 25% lager dan in 2010. In de laatste drie jaren van de periode waarin alleen vastrecht werd toegepast, de jaren 2015 t/m 2017, was er wel een toename in de belastingdruk. Dit was het gevolg van de extra en steeds toenemende rijksbelasting per 2015 op het verbranden van restafval. Deze belasting is nog steeds en in toenemende mate van toepassing.

Bij de bestuurlijke vaststelling van de tarieven vastrecht en diftar in 2018 in gemeente Leusden, is gekozen voor het scenario waarbij het diftar-tarief zowel het afval scheiden stimuleert als ongewenste effecten zoals afvaltoerisme en -dumping beperkt. Bovendien was de tariefstelling voor diftar mede gebaseerd op de hoogte van het tarief in omliggende gemeenten. De geraamde gemiddelde belastingdruk per huishouden voor 2018 bedroeg € 191. In werkelijkheid, zo blijkt achteraf, is de gerealiseerde gemiddelde belastingdruk € 175 per huishouden (zie bijlage E). Bij de invoering van diftar in 2018 is de belastingdruk dus sterk afgenomen, terwijl de kosten niet zijn afgenomen. Dit komt omdat in de praktijk minder vaak restafval is aangeboden dan in 2017 is geraamd. Daarmee zijn de baten onvoldoende om de (als maar stijgende) kosten te dekken.

Benchmark afvalstoffenheffing

Er zijn drie vergelijkingen gemaakt om de hoogte van de afvalstoffenheffing van de gemeente Leusden te vergelijken met andere gemeenten.

Landelijke benchmark 2018

In Leusden was in 2018 de belastingdruk lager dan bij vergelijkbare gemeenten in Nederland. Dit geldt voor zowel het vastrecht (in Leusden € 145, in Nederland gemiddeld € 171) als het diftar (in Leusden € 0,25 / 10 liter restafval, in Nederland € 0,34 / 10 liter).

Vergelijking met gemeenten met gelijk aantal inwoners

Op 1 januari 2019 telde Leusden 30.028 inwoners. Er is gekeken naar de tarieven afvalstoffenheffing 2019 bij de 10 gemeenten met net iets minder inwoners en bij de 10 gemeenten die net iets meer inwoners hebben (op basis van CBS). De resultaten zijn opgenomen in bijlage F.

De helft van deze gemeenten hanteert een vorm van diftar restafval op basis van volume container. Een gemeente, gemeente Bernheze, hanteert diftar op basis van volume (€ 2,45 per keer dat de 240 liter minicontainer wordt aangeboden) én gewicht (€ 0,32 per kg restafval). Er is daarnaast een variatie in het vastrechtdeel, gebaseerd op woningtype (laagbouw of hoogbouw) of op het aantal gezinsleden (eenpersoons of meer-persoons). Ondanks deze verschillen, is wel aan te geven in welke gemeenten de geraamde belastingdruk afvalstoffenheffing voor de inwoners hoger of lager is dan in Leusden. In vier gemeenten is deze lager dan in Leusden, in de overige 16 vergeleken gemeenten is deze hoger. Op deze vergelijkswijze is de belastingdruk afval in de gemeente Leusden dus laag.

Vergelijking met regionale gemeenten

Daarnaast zijn de tarieven van Leusden vergeleken met 15 grenzende en omliggende gemeenten. Het overzicht is opgenomen in bijlage G. Vanuit dezelfde uitgangspunten als hierboven geformuleerd is ook hier de conclusie dat de belastingdruk in Leusden relatief laag is. In drie gemeenten (Soest, Nijkerk en Bunschoten) is deze lager, in de overige 12 regionale gemeenten is deze hoger.

5.5 Financieel effect beleidswijziging op de verwerkingskosten

Ten behoeve van deze evaluatie is een analyse opgesteld van het financiële verschil tussen:

- de jaarlijkse gerealiseerde (2017 en 2018) en te realiseren (2019 en 2020) verwerkingskosten, gebaseerd op de werkelijk ingezamelde hoeveelheden; en
- de veronderstelde verwerkingskosten in de genoemde periode, gebaseerd op de geraamde hoeveelheden als het Nieuwe Inzamelen en Diftar niet zouden zijn ingevoerd.

De veronderstelde verwerkingskosten zijn gebaseerd op een autonome lichte vermindering van de hoeveelheid fijn restafval en een lichte toename van GFT en PMD, een extrapolatie van de resultaten in de afgelopen jaren zoals opgenomen in bijlage B. Voor GHA, papier & karton, glas en textiel zijn deze berekeningen niet gemaakt, omdat de verschillen (zowel in hoeveelheden als in kosten) daarvoor te klein zijn. In bijlage H is een overzicht opgenomen van deze doorrekeningen.

Uit het overzicht volgt dat:

- Door de gerealiseerde afname van de hoeveelheid fijn restafval in vergelijking met de verwachte hoeveelheid wanneer het Nieuwe Inzamelen en diftar niet zouden zijn ingevoerd de verwerkingskosten in 2017 met afgerond € 64.000 zijn afgenomen. De verwerkingskosten fijn restafval dalen jaarlijks (tot een geraamd voordeel van € 196.000 in 2020). De reden van dit toenemend kostenvoordeel is het jaarlijks stijgende verwerkingstarief.
- Door de beleidswijziging is de hoeveelheid gescheiden ingezameld GFT toegenomen. Daarmee nemen de verwerkingskosten ook toe, van een gerealiseerd nadeel van € 17.000 in 2017 tot een geraamd nadeel van € 43.000 in 2020.
- De doorrekening van PMD is complex, omdat zowel sprake is van verwerkingskosten als van een jaarlijks lager vergoedingstarief. Bovendien is de hoogte van deze vergoeding onzeker, omdat een deel (30%) van het ingezamelde materiaal niet wordt vergoed. Daarom is vooral in het eerste jaar (2017) het kostenvoordeel van € 55.000 hoog en neemt deze naar verwachting af tot € 23.000 in 2020.
- Resumerend bedraagt het kostenvoordeel als gevolg van de beleidswijziging op de verwerking van fijn restafval, GFT en PMD in 2017 € 102.000 en neemt dit voordeel toe tot circa € 175.000 in 2020.

BIJLAGE A: Resultaten afvalenquête augustus 2019

De resultaten van de enquête zijn als apart rapport toegevoegd.

BIJLAGE B: Ingezamelde hoeveelheden

Jaar	Ingezamelde hoeveelheden per kg per inwoner per jaar												
	Fijn restafval		GHA	Restafval totaal		GFT (bruto)		PMD		OPK		Glas	
	gerealiseerd	raming	gerealiseerd	gerealiseerd	gerealiseerd	raming	gerealiseerd	raming	gerealiseerd	raming	gerealiseerd	raming	
2009	159		35	194	85					83		28	
2010	155		36	191	76		4,3			82		33	
2011	146		38	184	76		4,5			85		33,7	
2012	151		34	185	82		4,7			73		31,9	
2013	153		30	183	81		4,9			66		33,5	
2014	150		31	181	82		4,7			70		31,3	
gemiddelde t/m 2014	152		34	186	80		4,6			77		31,9	
2015	153		34	187	80		5,8			67		27,7	
2016	145		34	179	80		9,1			65		29,5	
2017	107		28	135	90		26,2			68		29,1	
2018	71	64	17	88	102	130	31,9	28,6		61	80	28,4	35
2019	62		15	77	105		33			62		28,0	
2020	60				106		34			60		27,5	

- Het Grondstoffenplan is opgesteld op basis van de resultaten (tot en met) 2014.
- Vanaf 2016 worden blik (M) en drankenkartons (D) samen met het plastic (P) ingezameld.
- In 2017 is het Nieuwe Inzamelen ingevoerd.
- In 2018 is diftar ingevoerd.
- De hoeveelheid fijn restafval in 2018 van 71 kg per inwoner mag met 1,6 kg (bedrijfsafval en prullenbakkenafval) naar beneden worden bijgesteld tot afgerond 69 kg per inwoner.
- De hoeveelheden in 2019 en 2020 zijn ramingen.
- De raming is gebaseerd op het effect van de invoering van het Nieuwe Inzamelen en diftar (ultimo 2018).

BIJLAGE C: Samenstelling fijn restafval

Regelmatig wordt de samenstelling van het aangeboden fijn huishoudelijk restafval in Leusden geanalyseerd. De meeste recente analyse is in november 2018 uitgevoerd. De samenstelling van het huishoudelijk restafval is, op basis van gewicht, hieronder in drie groepen opgenomen. De eerste groep heeft betrekking op afval dat als gescheiden grondstof kan worden aangeboden voor inzameling aan huis of via verzamelcontainers.

	%gewicht	kg / inwoner / jaar
--	----------	---------------------

Als gescheiden grondstof aan te bieden voor inzameling aan huis of via een verzamelcontainer:

GFT (vooral keukenafval):	31,2%	22 kg
Herbruikbaar papier:	5,5%	4 kg
PMD:	7,0%	5 kg
Glas:	2,9%	2 kg
Textiel:	<u>5,2%</u>	<u>4 kg</u>
<i>Subtotaal:</i>	<i>51,8%</i>	<i>37 kg</i>

Als gescheiden grondstof aan te bieden bij de milieustraat of elders:

Metaal:	1,1%	1 kg
Hard kunststof:	5,3%	4 kg
Hout:	3,0%	2 kg
Steen / puin:	2,8%	2 kg
KCA:	0,1%	0 kg
Apparaten:	<u>0,4%</u>	<u>0 kg</u>
<i>Subtotaal:</i>	<i>12,7%</i>	<i>9 kg</i>

Overig / aan te bieden als restafval:

Luiers:	14,3%	10 kg
Niet herbruikbaar papier:	10,1%	7 kg
Ondefinieerbaar:	<u>11,1%</u>	<u>8 kg</u>
<i>Subtotaal:</i>	<i>35,5%</i>	<i>25 kg</i>

Uit het bovenstaande volgt dat op jaarbasis 46 kg per inwoner aan grondstoffen bij het restafval wordt gegoid en dus niet in aanmerking komt voor hergebruik of duurzame verwerking.

BIJLAGE D: Sorteeranalyse PMD

In juli 2019 is eenmalig de samenstelling van het in de PMD container, zowel minicontainers PMD als verzamelcontainers PMD, aangeboden materiaal geanalyseerd.

Het juist aangeboden PMD bestaat gemiddeld uit:

• Lege kunststof verpakkingen (P):	59,3%
• Lege metalen verpakkingen (M):	4,6%
• Lege drankenkartons (D):	8,0%
Totaal gemiddeld:	71,9%

De overige 28,1% (gewichtspersentages) betreft vervuiling. De gemiddelde aangetroffen hoeveelheden en samenstelling daarvan zijn:

• overige kunststoffen:	3,5%
<i>aangetroffen zijn: tuinslangen, kledinghangers, speelgoed, landbouwplastic, een ijsblokjesmaker, een afwasborstel, een deksel, een bril, potjes, een bak en een vliegenmepper.</i>	
• overige metalen:	0,8%
<i>aangetroffen zijn: een stang, een deksel, kabels, sieraden, een veegblik, een schaar en een ventilator.</i>	
• niet lege drankenkartons:	0,3%
• overige vervuiling:	23,6%
<i>aangetroffen zijn: glas, glazen, papier, karton, textiel, kunstgras, hygiënisch papier, ontlasting, etensresten, kunststof verpakkingen met aluminium laagje, kattengrind, luchtbedden, een frituurpan, een staafmixer, piepschuim en kleine elektrische apparaten.</i>	
Totaal gemiddeld:	28,1%

BIJLAGE E: Tarieven afvalstoffenheffing gemeente Leusden

Tot en met 2017 kende Leusden alleen een heffingssysteem op basis van vastrecht, voor één- of meer-persoons huishoudens. In 2018 is het vastrechtstelsel uitgebreid met diftar op de aanbiedfrequentie van restafval.

Jaar	Vastrecht		Diftar			Gemiddelde belastingdruk per huishouden
	<i>Afhankelijk van omvang huishouden</i>					
	<i>1-persoons huishouden</i>	<i>meer-persoons huishouden</i>				
2010	€ 192	€ 233				€ 233
2011	€ 166	€ 208				€ 208
2012	€ 143	€ 179				€ 179
2013	€ 124	€ 155				€ 155
2014	€ 122	€ 153				€ 153
2015	€ 135	€ 169				€ 169
2016	€ 145	€ 181,50				€ 181,50
2017	€ 156	€ 195				€ 195
	<i>Voor elk huishouden hetzelfde</i>		<i>30 liter</i>	<i>60 liter</i>	<i>240 liter</i>	
2018	€ 145		€ 0,72	€ 1,44	€ 5,76	€ 174,50
2019	€ 147		€ 0,72	€ 1,44	€ 5,76	€ 174

- De gemiddelde belastingdruk 2018 is gerealiseerd en gebaseerd op:
vastrecht € 145 + gemiddeld 11,4 aanbiedingen 30 liter + gemiddeld 14,6 aanbiedingen 60 liter.
- De gemiddelde belastingdruk 2019 is geraamd en gebaseerd op:
vastrecht € 147 + gemiddeld 10,5 aanbiedingen 30 liter + gemiddeld 13,5 aanbiedingen 60 liter.

BIJLAGE F: Afvalstoffenheffing 2019 gemeenten even groot als Leusden

Hieronder zijn de benchmark tarieven afvalstoffenheffing 2019 bij de 20 gemeenten met bijna evenveel inwoners als gemeente Leusden opgenomen.

De belastingdruk is bij benadering en gemiddeld, op basis van laagbouw, meer-persoons huishoudens en zoveel mogelijk (indien van toepassing) op basis van 10 keer per jaar een minicontainer aanbieden.

De minicontainer restafval is in gemeente Leusden echter een uitzondering (veruit de meeste huishoudens maken gebruik van een ondergrondse verzamelcontainer). Toch is gekozen voor de fictieve aanname dat, om een vergelijking te kunnen maken met de genoemde overige gemeenten, vooral gebruik wordt gemaakt van een minicontainer. Hierdoor wijkt de hieronder genoemde belastingdruk in Leusden af van de weergave in bijlage E.

Gemeente	Inwoners 1 jan. 2019	Vastrecht				Difer							Belastingdruk	
		laagbouw	hoogbouw	1-persoons	meer-persoons	30 liter	60 liter	140 liter	Restafval 180 liter	240 liter	per kg	GFT		
											60 liter	140 liter	180 liter	
Winterswijk	28.907	€ 164,00	€ 164,00				€ 1,25	€ 5,00		€ 7,50				€ 239
Sint-Michiëlsgestel	28.982	€ 80,04	€ 105,60				€ 2,12	€ 4,92		€ 8,44		€ 0,99	€ 2,30	€ 186
Boxmeer	29.059	€ 180,36	€ 180,36			€ 0,75	€ 1,50							€ 208
Diemen	29.205			€ 267,00	€ 337,20									€ 337
Krimpen aan den IJssel	29.353			€ 252,56	€ 275,52									€ 275
Uithoorn	29.450	€ 263,94	€ 263,94											€ 264
Oost Gelre	29.700	€ 136,00	€ 136,00				€ 1,20	€ 3,60		€ 5,84				€ 211
Opsterland	29.715	€ 153,00	€ 153,00				€ 1,10			€ 6,25			€ 0,50	€ 220
Best	29.823	€ 237,84	€ 237,84											€ 238
Bergen (Noord-Holland)	29.965			€ 255,00	€ 340,00									€ 340
Leusden	30.028	€ 147,00	€ 147,00			€ 0,72	€ 1,44			€ 5,76				€ 205
Halderberge	30.191	€ 160,80	€ 160,80				€ 1,37	€ 4,78		€ 8,20				€ 242
Gemert	30.458	€ 125,04	€ 125,04			€ 3,10	€ 5,60	€ 8,70		€ 14,60				€ 271
Boxtel	30.738	€ 142,00	€ 201,00					€ 4,55	€ 5,19	€ 6,15				€ 204
Bernheze	30.802	€ 95,00	€ 95,00							€ 2,45	€ 0,32			€ 180
Valkenswaard	30.892			€ 175,00	€ 224,77									€ 225
Hendrik-Ido-Ambacht	30.962			€ 229,56	€ 326,16									€ 326
Noordenveld	31.270			€ 161,20	€ 202,35									€ 202
Renkum	31.304			€ 203,70	€ 243,10	€ 0,50	€ 1,00	€ 3,00		€ 5,00				€ 293
Echt-Susteren	31.646			€ 155,25	€ 232,90									€ 233
Aalsmeer	31.724			€ 244,00	€ 290,00									€ 290

BIJLAGE G: Afvalstoffenheffing 2019 buur(t)gemeenten

Hieronder zijn de benchmark tarieven afvalstoffenheffing 2019 bij de omliggende gemeenten weergegeven.

De belastingdruk is bij benadering en gemiddeld, op basis van meer-persoons huishoudens en 10 keer per jaar een minicontainer aanbieden.

De minicontainer restafval is in gemeente Leusden echter een uitzondering (veruit de meeste huishoudens maken gebruik van een ondergrondse verzamelcontainer). Toch is gekozen voor de fictieve aanname dat, om een vergelijking te kunnen maken met de genoemde overige gemeenten, vooral gebruik wordt gemaakt van een minicontainer. Hierdoor wijkt de hieronder genoemde belastingdruk in Leusden af van de weergave in bijlage E.

Gemeente	Inwoners 1 jan. 2019	Vastrecht		Diftar restafval				Belastingdruk
		1-persoons	meer-persoons	30 liter	60 liter	140 liter	240 liter	
met alleen vastrecht								
Barneveld	57.960	€ 179	€ 298					€ 298
Utrechtse Heuvelrug	49.563	€ 216	€ 271					€ 271
De Bilt	42.809	€ 138	€ 267					€ 267
Amersfoort	156.294	€ 207	€ 260					€ 260
Renswoude	5.258	€ 227	€ 254					€ 254
Bunnik	15.188	€ 151	€ 252					€ 252
Zeist	63.960	€ 214	€ 247					€ 247
Baarn	24.764	€ 230	€ 230					€ 230
Soest	46.194	€ 181	€ 202					€ 202
met vastrecht en diftar								
Ede	115.732		€ 177	€ 0,90	€ 1,80	€ 4,20	€ 7,20	€ 249
Veenendaal	65.599	€ 168	€ 168	€ 0,83	€ 1,65	€ 4,85	€ 8,30	€ 251
Scherpenzeel	9.874	€ 165	€ 165		€ 0,85	€ 3,00	€ 5,00	€ 215
Leusden	30.028	€ 147	€ 147	€ 0,72	€ 1,44		€ 5,76	€ 205
Woudenberg	13.165	€ 140	€ 140		€ 1,55	€ 5,60	€ 9,21	€ 232
Nijkerk	42.947		€ 127		€ 1,35	€ 3,10	€ 6,40	€ 191
Bunschoten	21.588	€ 124	€ 124	€ 0,81	€ 1,62		€ 6,48	€ 189

BIJLAGE H: Doorrekening verwerkingskosten scenario's

VERWERKINGSKOSTEN			2017	2018	2019	2020
Fijn restafval						
Scenario geen Omgekeerd Inzamelen en geen Difbr						
	ton	tarief				
	4.190	€ 63,36	€ 265.478			
	4.125	€ 63,90		€ 263.588		
	4.060	€ 72,12			€ 292.807	
	4.000	€ 89,23				€ 356.920
Gerealiseerd (wel Nieuwe Inzamelen en Difbr)						
	3.176	€ 63,36	€ 201.231			
	2.113	€ 63,90		€ 135.021		
	1.850	€ 72,12			€ 133.422	
	1.800	€ 89,23				€ 160.614
Vershil fjn restafval						
Plus is een nadeel / negatief is een voordeel						
			€ -64.247	€ -128.567	€ -159.385	€ -196.306
GFT						
Scenario geen Omgekeerd Inzamelen en geen Difbr						
	ton	tarief				
	2.375	€ 50,70	€ 120.413			
	2.380	€ 50,72		€ 120.714		
	2.400	€ 54,58			€ 130.992	
	2.420	€ 55,97				€ 135.447
Gerealiseerd (wel Nieuwe Inzamelen en Difbr)						
	2.722	€ 50,70	€ 138.005			
	3.034	€ 50,72		€ 153.884		
	3.150	€ 54,58			€ 171.927	
	3.200	€ 55,97				€ 179.104
Vershil GFT						
Plus is een nadeel / negatief is een voordeel						
			€ 17.593	€ 33.171	€ 40.935	€ 43.657
PMD						
Scenario geen Omgekeerd Inzamelen en geen Difbr						
	ton	kosten				
	450	€ 257	€ 115.650			
	535	€ 257		€ 137.495		
	600	€ 267			€ 160.200	
	650	€ 267				€ 173.550
	ton	opbrensten				
	450	€ 504	€ 226.863			
	535	€ 476		€ 254.885		
	600	€ 441			€ 264.684	
	650	€ 406				€ 263.809
Saldo (plus is een nadeel / negatief is een voordeel)						
			€ -111.213	€ -117.390	€ -104.484	€ -90.259
Gerealiseerd (wel Nieuwe Inzamelen en Difbr)						
	ton	kosten				
	800	€ 257	€ 205.600			
	899	€ 257		€ 231.043		
	950	€ 267			€ 253.650	
	1.000	€ 267				€ 267.000
	ton	opbrensten				
	800	€ 465	€ 372.685			
	899	€ 441		€ 394.300		
	950	€ 411			€ 390.442	
	1.000	€ 381				€ 380.528
Saldo (plus is een nadeel / negatief is een voordeel)						
			€ -167.085	€ -163.257	€ -136.792	€ -113.528
Vershil PMD						
Plus is een nadeel / negatief is een voordeel						
			€ -55.872	€ -45.867	€ -32.308	€ -23.269
Totaal effect op VERWERKEN (plus is een nadeel / negatief is een voordeel)						
			€ -102.526	€ -141.263	€ -150.759	€ -175.918

- Alleen de directe kosten zijn inzichtelijk gemaakt. De indirecte kosten zoals personeelskosten, straatreinigen, verwijderen zwerfafval en BTW zijn niet doorgerekend.

- Kostenwijzigingen in de verwerking van papier & karton, glas, textiel zijn niet inzichtelijk gemaakt.